

Petr Chvojka - TUNEL

PETR CHVOJKA

TUNEL PLNÝ SVĚTLA

Je klid a svit a záře na konci
a všechno staré je tam vždycky nové.
Hvězdy a lidé - ty světů pohrobci -
se tam mýjejí v svých drahách nekonečných.
(Nad osudy lidí se potom někdy z kosmu ozve
shovívavý povzdech či ironický smích...)

Kavárna U Notáře při vystoupení tria Jana Spáleného

NA SLOVÍČKO S BÁSNÍKEM LADISLAVEM VONDRÁKEM

Kavárna „U Notáře“ v Havlíčkově Brodě se nachází přibližně tam, kde leží cimrmanovský Střed Evropy. Stala se středem kulturního dění se zaměřením na literaturu a její ohlas již dávno překonal hranice města a okolí, stal se celostátně známým fenoménem. Svědčí o tom jména účinkujících umělců. Kde a jak se tradice literárních a hudebních večerů zrodila?

U kulatého stolu v rohu kavárny „U Notáře“ se scházeli a schází naši přátelé. A tak nějak mimochodem vzniklo něco, co jsme si zvykli označovat jako Stolová společnost praotce Broda. Společnost, jež vyvíjí činnost, aniž by vlastně existovala (na rozdíl od existujících, které nic nedělají). Společnost, která nikdy neměla a nemá pevný program či snad členskou základnu a vůbec už ne sponzory či investory. A u tohoto stolu padla myšlenka, že bychom se mohli setkávat nejenom mezi sebou, ale i s různými lidmi, kteří nám přišli zajímaví. A také, že bychom mohli dát tuto možnost setkávání i ostatním, kdo o to stojí. Začalo to povídáním

s houslistou Pavlem Šporclem a pomalu a nenápadně z podnětů mých, mých přátel a i náhodných hostů začalo vznikat cosi jako zvyk či vznešeněji řečeno tradice.

Některé programy jsou pořádány ve spolupráci s Krajskou knihovnou Vysočiny se sídlem v Havlíčkově Brodě. Jedná se o plodnou a perspektivní spolupráci?

Měl jsem a mám velkou radost z toho, že jsme s Krajskou knihovnou našli společnou řeč. Spolupráce je to nepochybně plodná a já pevně věřím, že má i perspektivu. Díky knihovně se k nám dostal třeba cyklus Lukáše Hejlíka LiStoVáNí, který se snaží představit divákům knížky jinak, než jsou zvyklí – formou scénického čtení. V tomto období máme LiStoVáNí skoro pravidelně jednou měsíčně (však koukněte na www.listovani.cz). Ale samozřejmě kromě toho děláme společně s knihovnou i klasická autorská čtení.

Omezený prostor limituje počet návštěvníků. Ti se převážně rekrutují z určitého pravidelného okruhu. Dokazuje to oblíbenost prostředí i pořadů. Když se ohlédněš, kteří hosté (popř. návštěvníci) Tě nejvíce zaujali? Kterých si nejvíc vážíš?

Myslím, že se nedá hovořit o omezení – vejde se k nám padesát návštěvníků (šedesát jsme jich našlapali, když byl u nás Jáchym Topol či Ivo Šmoldas) a nestalo se, že by se někdo nevěšel a muset odejít zklamaně domů. Snad v jednom případě, když měl jako host LiStoVáNí dorazit i Arnošt Lustig, ale tomu v cestě k nám bohužel stejně zabránila nemoc. Moc si vážím všech, kdo mají chuť a vůli něco tvořit a dělit se o to s ostatními. Nedokážu říct, kdo byl nejzajímavější – mám moc rád a měl jsem velkou radost z Benjamina Kurase, Jáchyma Topola, Ivana Klímy, baví mě literární pořady, které dělají páni profesori Hynek Bouchal a Aleš Říman z brodského gymnázia. Teď se těším na pány Eugena Brikciuse a Josefa Mlejníka a jejich Eugeniální pendlování. A mohl bych pokračovat hodně dlouho. A stejně tak mi dělají radost i návštěvníci. Jenom někdy jejich kvalita převažuje nad kvantitou. Nejváženější naší pravidelnou návštěvníci je bývalá dabingová režisérka a herečka Sonja Sázavská, která již přesáhla věk 86 let.

A naopak: Bylo hodně účinkujících, kteří vysloveně zklamali?

Zcela výjimečně. Vlastně mě napadá jen jeden případ – ale toho nechám tam, kam patří, v propadlišti zapomnění.

Dáváš prostor řadě mladých, začínajících... Ať již jde o „kandidáty“ z oblasti literatury, hudby či zpěvu. Slovo umělec snad ještě není na místě. Jakého ohlasu dosahují v konkurenci známých tváří z uměleckého světa?

No jednoduché to není – ke světské slávě je dlouhá a trnitá cesta, vedoucí od pár posluchačů z řad rodiny a spolužáků až k plnému sálu - což je v literatuře tak deset až padesát lidí . Ale je to potřeba – je potřeba aby mladí autoři viděli bělma očí svých čtenářů a jejich reakce. Psaní je osamělé řemeslo a bez reflexe se tvoří těžko.

Máš konkrétní vizi o nejbližší i perspektivní budoucnosti pořadů v poetickém podkroví nad Kavárnou „U notáře“?

Zcela konkrétně - pokračovat, navazovat nová přátelství, oslovovat nové zajímavé autory, oslovovat těmito autory nové návštěvníky. Dnes je třináctého října, takže v prosinci, kdy tento rozhovor vyjde, bude naše nejbližší budoucnost již minulostí. A my plánujeme většinou bez většího předstihu – snad jen - v lednu nás čeká víkendové setkání s paní Danielou Fischerovou, se kterou bychom se chtěli věnovat nonverbální komunikaci.

Otázky kladl František Uher

Listování – zleva Petr Oubram, Lukáš Hejlík, Věra Holá

- Staré aforismy se dnešním autorům píší daleko snadněji.
- Čiré zoufalství může věci pěkně zakalit.
- Řeka: Ať to se mnou jde třeba pořád s kopce, jenom když mi zůstane koryto.

AFORISMY JIŘÍHO FALTUSE

MIROSLAV KUBÍČEK
ZA NÁMI OZVĚNA

pamatujeme kdo povídá
déšť posedí na návsi
při řečnění oznívá

tenkrát bylo hub
jako kozích bobků
a rybí šupiny vrapily
nezkaženou vodu
vůně od vsi ke vsi
verbovaly k čtveračinám
vonnosti vochlovaly
kdeco i kdekoho

tenkrát noční ticho otevřelo
hvězdnaté nebe
hvězdilo hvězdovlasé hvozdy
do usínání uspávané
když tvrdá kůže matčiných rukou
pohladila spící děti
zašeptalo zatichlé zápraží
ozvěnou dětských kroků

tenkrát modlení ještě zpívalo
maminky v bělostných zástěrách
voněly jak nacukrované koláče
utišující balšán ze zahrad
voničkoval pod okny
láskám jsme šeptali
sněženko pomněnko vřesničko
vždycky je život opakem zániku

ozvěny věnem sílí
vím co už není
udržet každou chvíli

KAMENÍ POD LIPNICÍ

kamenisko na cestách
až do dlaní
na polích zasetý
samý kámen
dech poraní

dotkni se
tep teple tepe
pradávně pramení
slyším své srdce
než zkamení

PROUTÍ

V. Smejkalovi

jančivé proutí
trne brní
touhou v loubí krouťí
hadí haluze
šípková aluze

medové kornouty stromů
holubí homolice
cesty mosty peruté spolu
slunečné kamení chrastí
tajemství krouženo slastí

(Ze sbírky JEŠTĚ, Oftis 2012, ilustroval V. Smejkal.)

ŽIVOT JE VEŘEJNÝ DŮM

MARCELLA MARBOE

Pozoruji ho zvenčí a hledám. Jsem pozorovatelka. Jsem hledačka. Hledám, kdo jsem.

Jsem ten dům? Může být někdo dům?

Pozoruji svůj rozum. Jsem já můj rozum? Ne. Rozum je pouze luxusní zařízení domu.

Pozoruji své city. Jsem já moje city? Kdepak! Také city jsou pouhým zařízením domu.

Tak kdo jsem já?

Vítězka božího konkursu na jeden život?

Pěčlivě jsem zpracovala svůj projekt, oznámila, čím život naplním, za co a jak zaplatím, slíbila, že včas zúčtuji, ale...Kdo jsem já? A kdo je můj Osud?

Jsem já snad projekt, který jsem zpracovala? Dostanu na svůj projekt nějaký grant?

Být spisovatelkou je můj největší životní omyl. Psát totiž znamená nemluvit. Mlčet. Být němý. Naslouchat.

Naslouchám těm, kteří mluví. Vyšlapávají ve mně neznámé cestičky svých osudů. Jsou to cestičky k osudu mému. Cestičky k odpovědím na otázky.

Hledám se, já – hledačka. Hledám se již od genu bloudícího vesmírem. Hledám se až k vlastnímu stáří. Hledám se až k času, postrkujícímu život do neopravitelná. Hledám se...

V životě každého člověka totiž jednou čas hledání přijde – stejně jako i čas nena-
lézání. Přijde doba nejistoty. A je fuk, jestli ten čas přijde už v dětství, v pubertě,
anebo až po ní. Doba pochybností prostě přijít musí. Tu chvíli si sami nevybíráme.
Určí ji ten mizera osud. Nelze před ním utéct, schovat se, zalézt do díry nebo pod
kámen... Lze svůj čas jen žít. Ano. Lze také psát. Anebo číst. Koukat na televizi.
Anebo pít. Brát drogy. Pokusit se o sebevraždu. To všechno je možné.

Ale není možné zmizet jako pára nad hrncem.

Co si o tom všem člověk prosím vás může myslet?

Nemyslím si nic. Jsem. Sama. Nádhera samoty z člověka udělá nájemníka
bláznovství. Nájemníka prudce žitého života. Nájemníka ticha i kraválu. Ucti-
vého nájemníka duší zvířat, lidí, přírody. Nájemníka cest, hledajících návraty
k pramenům, nájemníka hlubokých pralesů času, vděčného nájemníka Země
i vesmíru.

Tak mě stvořila samota. Žiji sebou i všemi. Všemi děsy, běsy a hrůzami.
Všemi krásami. Žiji. Takhle pro mne osud navařil: šťastně, sladce, hořce - až se
to nedá vydržet. Je to na zbláznění! Ale může se zbláznit ten, kdo se už jednou
zbláznil?

Být spisovatelkou je štěstí. Znamená to být všemi. Být vším.

Jsem vším. Všecko je vším. Všecko se vším souvisí. Každá hloupost má nějaký
mysl. Nic nemá smysl.

Kladu pasti. Otázky. Pasti otázek. Ptám se. Hledám. Až k dětem. Hledám až
k vlastnímu stáří. Neboť jsem neočekávaně zestárla údivem nad tím rozporom:
Život - versus má vlastní představa o něm.

Osud. Provází mě stále.

Ale Bůh mě v mém neočekávaném stáří zlomyslně zanechal. A jen sem tam
mi pro útěchu zapůjčí dětské puzzle vzpomínek. Některé dílky skládačky jsou už
ovšem nenávratně ztracené, zato jiné se dají do obrazu vsadit i poslepu.

*Třeba: Koupali jsme se v sobotu večer. Když se nechtělo tátovi roztápět kotel
v komůrce, ohřála mamka vodu na kachlových kamnech v kuchyni, kde bylo od
vaření vždycky teplo. Tatka přinesl velkou plechovou vanu. Do ní pak střídavě
naléval kbelíkem horkou z prádelňáku stojícího na plátech, studenou z vodovodního*

kohoutku. Koupali jsme se postupně, od nejmenšího k největšímu. Tedy já, brácha Aleš, ségra Jana, mamka a nakonec táta.

Já se koupala vždycky první, ale nejdřív jsem si musela dobu drhnout ruce i nohy mejdlem a kartáčkem v lavóru, abych bráchovi nezasvinila vodu. Já mám totiž do krve popraskaný ruce i chodidla a v nich zažranou špínu, protože se prej furt venku hrabu v nějakejch sajrajtech, zlobí se mamka. Já prej nejsem žádná slečna a nikdy nebudu! Moje ségra slečna je.

Když leze brácha po mně do vany, všelijak zhnuseně se ušklíbje. To už mi mamka drhne hlavu ručníkem a já si nemůžu pomoct, prostě tam musím koukat. Teda tam, kde mají kluci vrabečka. Mamka mi všelijak zaclání, a jak mi suší vlasy, pleská mě ručníkem přes oči, takže stejně nic nevidím, ale musím tam čučet a musím! Jůůů!

- Mami, ona čumí! žaluje brácha a já křičím, že kecá, že nečumím, že čumí on, když se koupám já, vzteky skoro brečím: „Vůl jeden!“

A už se nese lžička s lahvičkou. Za trest musím spolknout deset kapek toho fuj-tajblu, rybiho tuku, protože říkat ošklivá slova u nás doma je přísně zakázáno. To přece ví každý malý dítě, že užívat neslušný slova se nesmí. Jednou řekli kluci na návis mý tříletý ségre: Ty mrňavá kůrvo! Přilítla domů s brekem a hned za mamkou: Mami, že se mi nesmí zikat kůjvo, dyz já sem psece Janinka...

Jenže říkat třeba „hovno“ se u nás také nesmí.

- Všichni ve stájích tak hovnu říkají, bráním se. Jak tomu mám teda říkat?
- No přece kobylinec! Kravinec, kočičinec, husinec, kuřinec...
- A lidskýmu hovnu se říká člověčinec, nebo lidštinec? Chytnu lepáka, protože provokuju a plnou lžičku, za ty dvě hovna.

Aleš mi strouhá mrkvičku. Ségra se tichounce směje: Co na takovým osmiletým uchu, ukáže bradou na bráchu, můžeš vidět, prosím tě?

Ségra je hrozně pitomá! Vůbec ji nenapadne, že bráchovi nekoukám na uši. Říká: Seš malá sedmiletá blbenda. A já: Ty seš zato blbenda ze všech největší! Největší patnáctiletá blbenda, abys věděla! A nepudu za tebe do dřevníku pro uhlí, klidně se třeba po... strachy. Ségra se potmě do dřevníku strašně bojí, ale za klukama z intru by zdrhla klído i o půlnoci. Často bych jí nejradší nabančila, jenže to nemůžu, protože ona mě učí všechno, co prej mají holky umět. Jednou mě přistrčila ke klíčový dírce, když se koupal táta. Hrůzou se ve mně všechno rozbušilo. Nemohla jsem ani ceknout, ale ségra řekla: To je jiný kafe, co? Nevím, co tím myslela, kafe u nás pijou jen naši, ale je to hrůza, vidět tatku nahatýho. Teď už se nedivím, že máma na ségru řve, ať se klukům z intru vyhejbá hodně velkým obloukem. Ně fakticky, je to děsný! Já mamku vždycky viděla nejvejš v kombiné a tatku v létě v trenkách, a tak by mě nikdy nenapadlo, že mužský jsou tak oškliví a mají vousy i tam.

Jednou mě ségra dokonce vzala, když si s holkama hrály na pana doktora. To se bez kalhotek všelijak prohlížely a zkoušely si všude strkat prsty, schválně, která co vydrží. Jenže když došlo na mě, řekla jsem tůůůdle! a zdrhla. Já radši lítám se psem nebo rajtují na koni, kdepak hrát si na pana doktora!

V době švestek u nás hučel kotel denně. Vůbec ne kvůli koupání. V komůrce se páčila domácí slivovice. Činnost v té době stejně nebezpečná jako poslech západního rozhlasu. Taťka mi ustýlal ve vaně, já si přinášela kupu rodokapsů a uprostřed alkoholovejch vejparů zvedala oči od statečnejch kovbojů a překrásnejch blondýnek, abych – kap... kap... kap... včas odlila vrchovatou skleničku do láhve. Běda, kdyby cenná tekutina zmizela ve vaně!

- Řídící, ty si koleduješ o kriminál, říkali taťkovi jeho kamarádi, kantoři z okolních škol. Ale nikdy se nezapomněli stavit na štamprličku a čerstvý zprávy, okořeněný špetkou skvělejšch politickéjšch vtipů. Taťka o zlatou mříž soutěžil denně.

Zase: Vůně nedělních obědů: Buchty, řízky, svičková, králik, vepřoknedlo-
Cinkání nádobí. Hádky s bráchou, kdo co utře, a kdo co kdy utřel. Za odměnu od babičky mejdličko s jahodovou nebo citrónovou příchutí. A pak šup, kolena pod bradu: plum, blum, plum, blum – odpolední rozhlasová pohádka. Po ní bejval někdy povoleněj biják, jako prémie za doprovod prababičky na ranní. My, učitelští děti, jsme teda do kostela nesměly. Jenže brácha říkal, že se při ministrování hrozně užije. Třeba se dají štípnout hostie nebo mešní víno – a po tom jsem toužila taky. No a co, když v první lavici sedal i pan Klofáč, tajemník strany? Ono se to na vesnici nikdy zas až tak přísně nebralo. Zkrátka – kde nebyl žalobce, nebyl soudce. Ale když přaskač byl, tak to tedy pánbůh s udanou ovečkou!

Politika?

Vzpomínám na VUML mého otce. Jeho školení obvykle sestávalo z několika klíčovejch sousloví: Pacholek Lenin... Lump Stalin... zkurvený Rusko... děvka revoluce... dělnickej zmetek Klement... budou vššet... chudák Slánskej, chudinka Horáková... aby tak přišla ména... pššššt... O tom, co se řekne doma, nikde ani muk, děti!

Puzzle dětství. Kaleidoskop doby. Střípky mozaiky.

- Poručíme větru dešti a Pionýři, pionýři, malovaný děti... zpívali jsme ve škole a dědek Nejedlej nám prostřednictvím svejch rozhlasovejch projevů radil upírat zraky k světlejšm zejtrčkům.

A tak jsme je skoro všichni upírali – až na některý zpátečnický kamarády. Třeba Honza, kouzelníkův syn, jenže ne z Kutný Hory ale z Hradce. Říkal, že jak se ty svině (nejspíš doma v maringotce neměli rybí tuk)dostanou ke korytu, zkonfiskujou

Jim živnost – a co oni si pak počnou. V tomhle byl teda Honza zpátečnickej, ale jinak byl ve všem napřed. Nosil po kapsách sprostý obrázky, který ukradl tatínkovi a všechny kluci s ním chtěli kamarádit. Já s ním chtěla kamarádit taky, ale zase proto, aby mě naučil nějaký kouzlo. Jenže on nechtěl, až jednou, to už mi bylo dvanáct. Postavil se mezi dveře mýho pokojíčku a povídá: Hele, tvůj brácha říkal, že máš měsíčky. Co to je? Chci to ukázat.

- Co chceš ukázat?

- Měsíčky.

- Vypadni! Zaječela jsem, ale on strčil botu mezi dveře: Naučím tě kouzlo!

- Ani za tisíc kouzel! Vypadni!

- Jaký budeš chtít.

- Ani náhodou! Vole!

- Krávo!

Vřískali jsme na sebe, lomcovali dveřmi a prali se tak, až přilítla máma s rybím tukem.

Vzpomínám si, že „krávo“ mi později, to už jsem nastoupila do prvního ročníku na vysoké, řekla moje spolubydlící na koleji, nejlepší kamarádka Hanka. Dá rozum, že jsem se urazila. Čůza jedna!

Jenže ona se pak řadu dní mně, venkovské řepě, snažila vysvětlit, že to je oslovení, který se užívá mezi holkama úplně normálka. A vůbec ne jako nadávka, ale jako přátelský jméno pro kamarádku. To tak akorát. Kráva jedna!

A jak dopadla, továrnická dcerka? Nejdřív jim komouši ukradli fabriku, kterou vybudoval otec ve spolupráci s bratrem, a pak rodinu vystěhovali z vily do bytečku jedna plus jedna. Když jsem k nim přišla, všude měli krabice. Na skříních, pod postelema, pod stolem, krabice a krabice s tím, co se jim podařilo z domova odnést... Pochopitelně, po „sametový“ jim továrnu vrátili, jenže to už byli rodiče, strýček s tetičkou i Hančin brácha na pravdě, takže továrnu restituovala Hanka a její dva bratrance. Těm se podařilo šikovnějma právnickějma kličkama a obezličkama tu moji milovanou naivku „krávu“ o všecko připravit. Co potom? Coby. Řekla: Já už věřím jen těm mejm psům. Pak se oběsila.

A život běžel... Předtím – a potom taky. Ve filmovejch tejděnkách se na nás z plátna řítily obří kombajny, rozesmátý slejvači kalili (ocel), hrdinové socialistický práce mrknutím oka statečně plnili dvouletky i pětiletky, neb jim to bylo dáno stranickým úkolem a my, mládí republiky, jiskřičky, pionýři a později svazáci, samí „mladí, krásní, zdraví lidé“, abysme taky přispěli ke společnému dílu, jsme se svejma uvědomělejma učitelama o nedělich vyráželi do čerstvě založených jézetdě jednotit řepu či vybírat erteple.

Povinně jsme četli Andulu proletářku, obdivovali hrdinství Juldy Fuldy, brali si příklad z Pavlíka Morozova, kterež prásknul vlastního taťku a za zvuků hřmotný dechovky pochodovali v prvomájových průvodech. Levá, levá, levá!

- Komouši jsou střeva, ulevoval si potichu miuj taťka a my zase podle předříkávače křičeli: Pojďte s námi v jednom šiku, jdeme budovat republiku!

Svazačky v modrejch košilích nám šly vzorem a paní učitelky vypravovaly o třídním boji, o vykořisťování i o tom, že naši rodiče prožili život ve společnosti ovládaný zlejma kapitalistama. Jejich cílem bylo bezpracně si přivlastňovat nakradenej majetek a zbídačovat dělnickou třídu. Ale to my už nikdy nedopustíme a budeme šťastně žít v socialismusu, kde se každému dostane podle jeho potřeb. Všechno bude kolektivní, tedy všech – taková kráska.

- A maso už nebude na lístky? A fronty se taky nebudou stát?

Mně, která jsem potřebovala fůru věcí - kudlu, kuličky a obojek pro psa – připadala taková budoucnost jako sen, a tak jsem se při ranních mších v kostele modlila, aby ta doba, ve který se mi dostane všeho, co potřebuju, byla už tu. Aby ty šťastný zejtrky, ke kterejm jsme my, děti, upíraly oči fakticky nadšeně, na sebe nenechaly dlouho čekat.

Pánbůh mě výjimečně vyslyšel. Jenom nevím, jestli si ty šťastný zejtrky s něčím nespílel. Přišli jsme o pole, o statek – a dokonce i o poklad největší, o dědečkovy ryzáky.

(úryvek z románu „Milenka Osudu aneb Secondhand – román jen pro zvané)

LUBOŠ HUML

MOŽNOSTI

Pro závrať z létání
je zbytečné pálit křídla
závidět ptákům prostor
mezi nebem a zemí

Pro nepochopení několika veršů
uvězněných v jantaru slov
je nesmyslné zatracovat poezii
vytrhávat prázdné listy
z rozepsaného deníku srdce
I zdánlivě nemožné
mívá své možnosti
i slepá ulice
pokaždé někam vede

CESTA DO CHRUDIMSKÉHO PODZEMÍ

JAN STEJSKAL

S Apolenou jsme se znali už od dětství. I když jsme později chodili každý do jiné střední školy, nepřestávali jsme se spolu scházet a bavit. To, co nás nejvíce sblížovalo, byl zájem o historii našeho města, o kulturní události a o literaturu. Ráda poslouchala chrudimské pověsti, které jsem jí vyprávěl – často s patřičnou dávkou vlastní fantazie.

Byly ovšem také záležitosti, které nás spíš rozdělovaly. Nelíbila se mi její přílišná parádivost, zájem o některé filmové limonády, a také kouření. Této neřesti se oddávala hlavně tehdy, chtěla-li se přizpůsobit ostatním při různých společenských příležitostech, zatímco já jsem tomuto zlovyku podléhal jen výjimečně.

Jinak jsme si ale dobře rozuměli a hlavně byli na sebe od mládí zvyklí. Náš vztah byl výlučně kamarádský. Sprádali jsme spolu sny o tom, jak proniknout do tajných míst, která se skrývala v podzemí města spolu s mnoha poklady, o nichž hovoří místní pověsti.

„Představ si, Toníku,“ říkala mi jednou, „kdybychom objevili třeba zlatý poklad z dominikánského konventu.“

Měla na mysli pověst o zlatých a stříbrných sochách Krista a dvanácti apoštolů, které byly v 15. století odvezeny z konventu před husitskými vojsky. O jejich úkrytu panovalo mnoho verzí. Dominikáni je prý zakopali někde pod náměstím nebo v jeho blízkosti, kam dopadá ve tři hodiny odpoledne stín někdejší kostelní věže. Cesta k nim mohla vést podzemními chodbami. Další úkryt mohl být někde v blízkosti Ceregettiho domu, možná u Prachárny, ale také kdesi u Čertova hrádku daleko od města.

Když Apolena jednou navštívila podzemí jistého domu na náměstí, byla přímo posedlá myšlenkou tajných chodeb. V té době prováděla průzkum chrudimského podzemí jihlavská firma, která měla za úkol zpevnit a stabilizovat sklepení domů, aby nedošlo k jejich narušení v důsledku zvyšující se dopravy. Byly vyčištěny sklepy, hlavně v budovách na náměstí, které měly i více spodních pater, z nichž některé byly zatopeny vodou. Podzemní prostory na severní straně vybíhaly do náměstí a dávaly tušit stopy dávného osídlení. Odborníci hovořili o zemnicích, které vymezovaly někdejší plochu veřejného prostranství v menším rozsahu než je v současnosti.

Líčil jsem Apoleně, jak probíhalo vyčištění druhého poschodí sklepa v domě, kde jsem to dobře znal. Pracovníci firmy vynášeli spousty harampádí, popela a starých nádob, aby se jim otevřely prostory vedoucí až pod náměstí. Bylo to tak v mnoha domech na severní straně náměstí. Mnohé sklepy byly dost prostorné, ale tajné chodby zřejmě nikde.

Apoleně zářily oči, když jsme spolu probírali všechny objevy, které získávali archeologové při čištění sklepů. Kde se takový zájem v dívčí duši vzal, bylo s podivem. Brzy jsem na to přišel. Apolenu zajímaly především nálezy drobných předmětů, kterými dávní obyvatelé Chrudimě věnčili své tělo. Pídila se po podrobnostech, kdykoliv zaslechla něco o nálezech a vyzvíдалa, nejde-li třeba o zlato nebo stříbro v podobě náhrdelníků, náramků a podobných věcí. Jejím přáním bylo pořídit si alespoň nějakou repliku takového historického předmětu.

V tom jsme se lišili. Archeologické nálezy mne také zajímaly, ale až v druhé řadě. Nebylo to nic zajímavého. Viděl jsem ze sklepů vynášet staré hrnce, pocházející z nepřilíš vzdálené doby, plno různých střepů a harampádí. Můj zájem se však více obracel k samotným podzemním prostorám, k jejich odkrývání a způsobu jejich odhalování, při čemž jsem byl jen jako pouhý divák. Daleko vzrušující byly dohady panující mezi městskými patrioty a také mezi mnou a Apolenou o tom, jak to pod naším městem a našimi domy vůbec vypadá. Jsou-li tyto prostory protkány sítí podzemních chodeb, jak to líčily četné pověsti. Zda vede nějaká podzemní chodba z bývalého dominikánského konventu až na Podhůru k Čertovu hrádku. Zda je někde pod starou školou za kostelem zazděný zlatý vůz. Zda jsou pod zbořeným Modestinovým domem na náměstí zasypané sklepy s chodbami, vedoucími k pokladu.

„Představ si, Toníku, kdyby se něco takového objevilo,“ pouštěla uzdu své fantazii Apolena. „Objevitel by musel dostat nálezné. Četla jsem, že majitelé jednoho domu ve Filištiněské ulici si při koupi dali do smlouvy, že v případě nálezů zlatého pokladu na jejich území si vymínoují jeho vlastnictví. Co se týká mně, stačil by mi třeba jen zlatý knoflík, kdyby se někde našel. Nebo raději dva.“

„To by musel někdo rychle prozkoumat, než všechny skuliny zalijí betonem,“ namítal jsem. „Až bude všechno zakonzervováno, bude už pozdě.“

„Říkal jsi, že v tvém bydlíšti by mohl být nějaký tajný vchod a že je zazděný. Ale není ještě zabetonovaný. Co kdybys právě ty se stal objevitelem...“ nadhazovala a já jsem se v tu chvíli nestačil orientovat, zda to byl jen vtípek, nebo zda to myslela zcela vážně.

Probírali jsme i další možnosti. Z Modestinova domu na náměstí, který byl v té době již zbourán, protože byl velice zchátralý, vedla prý tajná chodba až na okraj Chrudimě pod Pumberecký kopec. Kdysi v tom době bydlel jakýsi Hyksa a tou chodbou se dostával na palouček, který si nepoctivě vymohl na jednom mlynáři. Ten ho prý proklet a Hyksa na tom paloučku po smrti strašil. Pověst známá, ale nás zajímala především chodba, kterou se mohl z domu dostávat. Apolena o ní pochybovala, když mohl na místo docela dobře dojít po povrchu zemském. Také já jsem měl o chodbě pochybnosti. V tom domě s chatrnými pavlačemi a plesnivými zdi bydlel před lety můj kamarád, s kterým jsme tajný východ z domu hledali, ale nic jsme neobjevili. Po zbourání domu tu prý zbyly jen sklepy, které

byly zasypány. Věděli jsme také o chodbě vedoucí k jinému zlatému pokladu na území dávného chrudimského hradu, avšak ta byla už před více než sto lety rovněž zneprístupněna.

Apolena se po těchto rozhovorech křečovitě držela myšlenky, že z mého bydliště by se dalo do podzemí proniknout. K mému podivu mi dala znenadání na tvář pusy a vedla řeči o našem společném životě, kdyby se nám podařilo objevit aspoň nějaký odštěpek ze zlatého či stříbrného pokladu. O společném životě jsme nikdy spolu dosud nemluvili. Toto téma ve mně vyvolalo rozporuplný pocit. Začal jsem možná v tu chvíli Apolenu vnímat více jako ženu, ale současně jsem si uvědomoval, že její slova jsou motivována touhou po pokladu, po nějakém kousku vzácného kovu, než po mé osobě. V každém případě jsem však začal přemýšlet o návštěvě dosud nezabetonovaného východu z našeho sklepa.

„Slibuji ti, že první zlatý knoflík, který najdu, bude tvůj,“ prohlásil jsem nerozvážně.

Večer jsem s překvapením zjistil, že ve zdi ve výklenku sklepa chybí několik cihel. Neklamná stopa toho, že se někdo do předpokládané chodby opravdu dobýval. Cihly ležely na zemi, ale žádný otvor nebyl vidět. Zřejmě je stěna silnější, než se předpokládalo.

Můj plán byl takový: Večer si půjdu lehnout a počkám, až bude v domě naprostý klid. Po půlnoci se vydám do sklepa a zkusím potichu uvolnit další cihly. Žádný rámus jsem si nemohl dovolit, protože bych se mohl prozradit a vyděsit obyvatele domu. Zatím jsem měl do půlnoci dost času na přemýšlení o Apoleně i o sobě. Dosud nedávala nijak najevo, že by stála o důvěrnější přátelství se mnou a také já jsem se o něco podobného nepokoušel, protože jsem si nebyl jistý, zda bych našel příznivou odezvu. Upřímně řečeno – nevěděl jsem, jak na to. Každé její odmítnutí by mně přineslo zklamání a obavu z narušení našeho přátelství.

Teď při jejím nečekaném projevu přízně byla situace jiná. Možná jsem mohl reagovat aktivněji a dát jí najevo, že mi na ní záleží. Přibrzdil mne však počáteční dojem, že její chování vyvolala touha po získání vzácného kovu. Teď při přemítání o tom, co se stalo, jsem pomalu začal měnit názor. Každá mladá dívka přece touží po parádě, po nějakém kousku něčeho vzácného, čím by mohla vylepšit svůj zevnějšek a mohla se pochlubit, že to je dárek od přítele. Začal jsem litovat, že jsem nevyužil příležitosti k důvěrnějšímu sblížení, a proto ve mně začalo klíčit větší odhodlání udělat něco, čím bych dívku uspokojil a neztratil její přízeň.

Naděje, že bych se mohl dostat do podzemí a narazit na poklad, byla ovšem zcela mizivá, protože podobné náhody se vyskytují jen v pohádkách a patří do říše snů. Ten společný a zcela jistě neuskutečnitelný sen nás však spojoval a byla v něm naděje na prohloubení našeho vzájemného vztahu.

Čas, v němž probíhaly tyto mé úvahy, letěl rychleji, než jsem předpokládal. Bylo třeba mít se k činu. I jsem žádný objev v podzemí neočekával, aspoň budu

moci Apoleně líčit svou snahu o splnění jejího přání. Krátce po půlnoci jsem sešel potichu po schodech do sklepa. Dům byl tichý, jen schody trochu vrzaly. Také poklop, kterým bylo možné do sklepení proniknout, nebyl zcela nehluký. Zavřel jsem ho po sobě co možná nejtišeji a naslouchal. V domě byl klid. Tak tedy – vzhůru do díla.

V místě, kde byl předpokládán vchod do podzemní chodby, jsem zůstal stát překvapený. Na zemi bylo více cihel a ze zdi na mne zíral otvor, kterým by se štíhlý člověk snadno protáhl. Co to má znamenat? Předešel mě snad někdo? A kdo? Je snad někdo dokonce uvnitř?

Z pracovního náčiní, které jsem si s sebou přinesl, se mi teď nejvíce hodila baterka. Posvítil jsem si dovnitř, ale vidět toho moc nebylo. Spatřil jsem jen kamenné zdi a dost velký prostor na to, abych do něj mohl vstoupit. Pracně jsem prolezl otvorem. Na hlavu se mi vysypala nějaká omítka, ale dostal jsem se úspěšně dovnitř. Tak tedy vypadá cesta za objevy.

Dýchl na mě chlad a zatuchlý vzduch. Samozřejmě, v prostoru, který býval uzavřený, jsem nemohl čekat nic jiného. Rozhlížel jsem se kolem. Kamenná zeď z opuky, v nízké klenbě chybělo několik kamenů. Naproti otvoru, kterým jsem vlezl dovnitř, bylo vidět chodbu. Opatrně s hlavou v předklonu jsem se po ní vydal. Světlo baterky ukazovalo, že cesta vpřed je možná. Žádné zvuky, žádnou stopu po tom, že by někdo toto místo navštívil přede mnou, jsem nezaznamenal.

Tak tedy podzemní chodba existuje! Zvědavost mi velela jít dopředu. Cesta zatáčela mírně doprava. Současně se snižovala. To by znamenalo, že se dostávám někam pod sousední domy a že chodba směřuje kamsi k Ceregettiho domu a Pardubické fortně. Do míst, které bylo jedním z možných úkrytů vzácného dominikánského pokladu.

Pomaloučku jsem pokračoval v cestě. Potíž však nastávala s tím, že baterka pomalu ztrácela na svítivosti. Chvilí jsem ji proto vypínal, ale naprostá tma ve mně vyvolávala pocit úzkosti.

Nevím, jak dlouho jsem se zdržoval v podzemí, když jsem uslyšel ze strany, odkud jsem přišel, jakési zvuky. Pronikl snad někdo za mnou do těchto prostor? Další myšlenka způsobila, že mě polilo horko. Co když někdo zadělává vstupní otvor? Rozhodl jsem se k návratu, protože jsem se necítil bezpečný.

Blikavé světlo baterky bylo čím dál slabší. Zpáteční cesta se zdála dlouhá. Je možné, že jsem ušel takový kus cesty? Nezašel jsem do nějaké postranní chodby, které jsem si před tím nevšiml? A co řeknu Apoleně, když nepřinesu žádný archeologický úlovek?

Můj sluch mne neklamal. Někdo možná uzavíral průchod, kterým jsem pronikl dovnitř. Brzy jsem stanul u zdi, která mi nedovolovala projít zpět. Co teď? Zatloukl jsem na stěnu. Uslyšel jsem hlasy, které se vzdalovaly. Někdo zřejmě otvor uzavřel a právě odchází. Začal jsem vši silou tlouci na stěnu, ale odezva

nebyla žádná. Znovu mě polilo horko a zcela ovládl pocit hrůzy. Snad zde zůstanu navždy uvězněn, zazděn v chodbě, o níž se nikdy nikdo nedozví, zrovna tak jako o mém zmizení. Ne, to není možné! Jen volat a bušit do stěny! Ruka mě bolela od tlučení a z hrdla se mi vydral výkřik.

Najednou jsem se nechápavě rozhlédl. Kolem mne bylo světlo a já bušil do stěny vedle své postele. Vydechl jsem úlevou. Tohle byl tedy hororový sen. Venku už svítalo a já si uvědomil, že jsem čekal na půlnoc, abych mohl sejít do sklepa.

Ještě dopoledne téhož dne jsem sešel dolů, abych se podíval na místo, které mě ve snu tak vystrašilo. Užasl jsem. Sen se téměř vyplnil. Vchod do předpokládané chodby byl čerstvě zabetonován.

S Apolenou jsme se měli sejít až odpoledne. Do té doby jsem potřeboval dojít pro drobný nákup do Filištínské ulice. Když jsem si přendával nákupní tašku z jedné ruky do druhé, upoutal mou pozornost malý předmět na chodníku. Náramek. Jako ze sbírky předmětů, jimž se zdobily keltské ženy. Nebo snad pocházel ze středověku? Samozřejmě, že to byla replika. Jedna z těch napodobenin, jaké se prodávají ve stáncích poblíž hradů a zámků. Docela pohledná věčička. Která žena ho tu asi ztratila? Jak jí vůbec mohl vypadnout z ruky? Mám ho nechat ležet uprostřed chodníku? Rozhodl jsem se předmět sebrat a uschovat. Třeba by se líbil Apoleně. Stejně pro ni nic nemám. Ale dávat jí nějakou věc nalezenou na ulici? Měl bych jí spíš nějaký náramek koupit. Očekává přece, že sestoupím do podzemí a přinesu jí nějakou vzácnost. V duchu jsem se tomu jejímu nápadu znovu zasmál. Jistě to myslela v nadsázce. Ale ženská myslí přece jen vždycky na parádu. Zvláště ona. Někdy to trochu přeháněla. Proč vlastně? Chce se sobě líbit před zrcadlem? Nebo snad někomu jinému? Že by třeba...?

Ve svých úvahách a s náramkem v kapse jsem došel domů. Žádnou pozornost pro Apolenu jsem nevymyslel. Cožpak vím, jaký dárek by vyhovoval jejímu vkusu?

Odpoledne jsme se sešli. „Byl jsem v podzemí,“ řekl jsem a začal líčit své noční zážitky jako skutečnost. Nevěřila mi ani slovo a já musel s pravdou ven. Byla však trochu zamlklá a chtěla, abych se s ní prošel Hradební ulicí a Filištínskou až ke Smetánkově cukrárně v Široké ulici.

„Ráno jsem si tady sundávala z ruky takovou parádní věčičku,“ svěřovala se mi. „V noci mě totiž do zápěstí poštípál komár a ruka mě svědila. Dávala jsem si ji tady do tašky, jenže ji nemám. Musela mi tu někde vypadnout.“

Svitlo mi, proč procházíme těmito ulicemi. Opatrně jsem vylovil z kapsy náramek a podal jí ho. Opravdu to byla ta věčička, o níž mluvila; náhody prostě existují.

„To máš místo zlatých knoflíků z podzemí,“ řekl jsem.

Oči jí zazářily. „To je úžasné, že zrovna ty ... Jako bychom si byli souzeni,“ řekla a trochu se začervenala.

„Pak mi patří nálezné,“ ozval jsem se.

Její polibek směřoval tentokrát na má ústa. Nebyl příliš dlouhý, protože nás vyrušil jeden občan, který vyvážel ze svého domu nějaké harampádí a hlasitě při tom nadával.

„Příště mě vezmi s sebou do podzemí,“ poznamenala Apolena. „Tam budeme mít víc klidu. A třeba tam spolu ještě něco zajímavého objevíme.“

Zahájení 8. uměleckého maratónu v Pardubicích. Daniela Javoříková, předsedkyně Střediska Marcella Marboe, náměstek primátorky Pardubic Mgr. Jinřich Tauber, Anna Kučerová, Hana Cihlová

- **Rozhodl se jít k věci, nepočítal však s tím, že mozek má tak tvrdou skořáčku.**
- **Svědomí má čisté – jako rejstřík po vymazání trestů.**
- **U patolízalů člověk musí vždy předpokládat, že mají jen ty nejvyšší cíle.**

AFORISMY JIŘÍHO FALTUSE

VĚRA KOPECKÁ

SLOVA

Slova jak rudé světlice
hřměla nad světem
až začala prýštit krev
Slova dýmem zahalená
z Majdanku a z Dachau

Slova tichá prosba
slova prostá heřmánková
Slova od kolíčky k hrobu
Slova šeptaná i nemá
Slova ve tmě světla

Potkávala se
a svářila

Slova ruka podaná
Slova nepohodlná
pošlapávaná

Slova obraz člověka
i dar

Slova zmar
křivda
křeč úšklebek

Slova...

A jaká zůstanou po nás?

TEHDY A DNES

Za Říši!
V bílých podkolenkách
hnědých košilích
smělí hrdí čistí
plivali na Poláky
Čechy Židy

Bezbranní
prosili Boha
o smilování
O kůrku chleba
se dělili
o dobrá slova

Bohatí
bez víry
Na místo lásky
majetek hromadí
Moc a tvrdá pěst
na chudé

Na silnici před kostelem
hákový kříž

Takhle se změnil svět?

(Verše z plenéru Bystrzyca Klodzka. Září 2012)

O ČARODĚJOVI Z RAMPUŠE

JIŘÍ FRÝZEK

V rampušké usedlosti číslo 16 hospodařil Franz Sprinz, mezi sousedy známý spíše jako Košpr Franzla. Tvrdivo se o něm, že musel mít něco společného s čarodějnictvím. Trochu pravdy na tom asi bylo, protože jeho zvědavý čeledín ho několikrát přistihl, jak mudruje nad tlustou kouzelnickou knihou, kterou pečlivě ukrýval v uzavřené truhle. A také si povšiml, že mu spousta malých rarášků pomáhala při práci, i když nebyl právě ve stavení. Jednoho dne se Sprinz vypravil do blízkého Liberka a čeledín zůstal doma sám. Nutkání nahlédnout do hospodářovy knihy bylo čím dál větší a odolat se mu nedalo. Odemkl tedy starobyrou truhlu, nasadil si sedlákovy brýle a dychtivě se pustil do čtení. Vtom se kolem něho začalo motat tolik čertíků, že by je nedokázal spočítat i při nejlepší vůli. Žebrouli, aby jim pořídil nějakou práci. Čeledín se polekal a snažil se utéct.

Chichotající se, vrískající a hopsající satánkové se ho drželi jako připíňáci. Horem dolem uvažoval, co s tím nadělením. Na peci zahlédl dva plné korce nádherného máku, a proto jim poručil, aby všechna zrníčka řádně spočítali. Utěšoval se, že přidělená práce jim bude trvat dlouho, pantáta se mezi tím vrátí a ze vzniklé šlamastiky ho snad vysvobodí. Dokonale se ale přepočítal! Čerti byli s úkolem raz dva hotoví, a tak si pro ně musel vymyslet další úkol. Obvyčným děravým sítem měli vybrat zapáchající močůvku. Čeledínovi se dělaly mžítiky před očima, když ho po chvilce dovlékli k prázdné jámě. Opět žebrouli o práci.

Cháska nezvedená, ale pracovitá, měla tenkrát zkroutit obyčejný řeznický špalek do parádního uzlíčku. Dílo se jim kupodivu nedařilo. Špalek byl pro ně těžký a neustále jim vyklouzával z rukou.

Ale to se už objevil hospodář. Tuze se podívoval chumlu lopotících se pekelníků. Chvilku se čeledínovu nápadu smál, až se za břicho popadal. Pak začal číst ve své knize pozpátku a pomocníci, ti zmizeli pěkně jeden po druhém. A abych nezapomněl, přeče jen po nich něco zůstalo – zápach z pekla a čertoviny.

- **Ve víně je pravda. Kdo ale nevěří, stane se notorikem.**
- **Nebýt televize, tak bych ani nevěděl, jak dnes bylo.**
- **Při křivení páteře počítáme s tím, že si to vyrovnáme jiným způsobem.**

AFORISMY JIŘÍHO FALTUSE

JOSEF KREČMER
STVOŘÍM JINÉHO ČLOVĚKA K OBRAZU SVĚMU

Za sedmero spirálními
a devatero eliptickými galaxiemi
na houpacím křesle,
bafaje kubánské doutníky,
popíjí kafe Pánbůh.

Přepíná obrazy obrovské televize
a zlobí se na planetu Zem.
Chvílemi zakleje:
Tolik jsem si dával záležet
a co mně z ní učinilo Adamovo plémě!
Celibát? Přimhouřil bych obě oči,
kdyby šlo jen o ženský,
ale sluhové moji
- a to i z těch nejvyšších -
zneužívaj' mladistvé, lenoší
a pustnou jejich farnosti...

Mezi lidem ostatním
plevelí se šibalové,
zloději a tuneláři,
politici arcilháři.

Až probudím život
někde v jiné zemi,
ponechám tam znovu téci
řeky piva - spermií,
jen zbytečné krve ne.
Zakážu jim závist,
peníze a politické partaje.
Platit se tam bude žetony.
Dostanou je za lásku, pravdu, krásu.
A třeba i dobrou píseň..."

Nato všemohoucí usnul,
nabíraje sílu
na příští týden,
kdy vdechne život
té nové Zemi lásky,
Zemi pravdy a lidské radosti.

(Báseň ze sbírky Písně pro Violu – Printia Praha, 2011)

ŽÁBY A ČÁPI

LUBOMÍR MACHÁČEK

Středa, 28. března, 20.15 hodin

Kriminální komisař Viktor Madlenka minul na korze bez povšimnutí několik blikajících heren a sázkových kanceláří a u vchodu do domu, kde Leona bydlela, zazvonil.

Vyhledla z okna a zavolala, že už jde. Nemusel na ni ani čekat, protože za okamžik se rozletěly skleněné mřížkované dveře a z domu se vyhrnul nějaký muž s batůžkem, minul Madlenku bez povšimnutí, spěšně se rozhlédl na obě strany a pádil dál. Komisař vstoupil do domu a s Leonou se málem srazil na schodech.

„Zrovna teď jsem tě nečekala,“ vyhrkla. „Ale pojď dál.“ Rolničky slov jí zacínaly v ústech. Rozpustile se otočila a vyrazila zase vzhůru. Měl ji před sebou jako na dlani. Strečové džíny kopírovaly ženě dlouhé nohy a kozinková bunda do pasu zvýrazňovala její boky. Obepínal je řemen splétaný z kožených pramínek, takové klubko hádků, které probudilo jarní sluníčko. Tentokrát jí vlasy splývaly až na ramena.

„Chápu. Chceš říct, že je večere snědená. Nebo spálená?“

„Něco k jídlu snad objevíme,“ obrátila se k němu, když za nimi zapadly dveře.

„Kdo to byl?“

„Hádej,“ upřela na něho provokativně oči, které se jeho dotazem bavily. Nežártil ani náhodou.

„Jeden z tvých rádců,“ nahrál jí.

„Sedávej panenku v koutě...“ nedořekla.

Sotva znatelným úsměškem mu dala najevo, jak je vedle, vybrala zatačku kolem kuchyňského stolu a zamířila k oknu, aby ho zavřela. Závan přepáleného omastku v bytě snad vykvasil, naštěstí se mísil s čerstvým vzduchem, který do místnosti pronikl. Málem se zakuckal.

„To byl Milan, chystá se na Šumavu do zóny, než to tam všechno srovnají se zemí. On je pro naši oblast koordinátor. Možná s ním vyrazím na žáby, ale za broukem na Šumavu asi ne. Ještě nevím, už to jde trochu mimo mě.“

„Tebe zajímají žáby?“

„A tebe ne?“

„Myslel jsem, že ses vrhla na šperky.“

„Je jaro, cítí sluníčko, začnou migrovat, jak se víc oteplí, půjdou jich stovky. Jsou jako lidi, probouzí se v nich instinkty. Táhne je rybník a ten je za silnicí. A také jdou po nich čápi.“

„Co chtěl?“

„No dyť říkám... Vyslycháš mě?“

„Co není, může být,“ přistál na sedačce. Podkrovní místnost měla možná čtyřicet metrů, kuchyňský kout vrůstal volně do obývacího, prostorově bylo všechno náramně vymyšlené a dotažené, radost pohledět. A z trámů na člověka dýchal čas, minulý, plynoucí... i ten konečný.

„To sis zařizovala sama?“

„Vždyť víš, Zelinka z magistrátu.“

„Aha... Kde tomu je konec?“

„Jenže jak něco děláš v kuchyni, abys pořád větral. Smažila jsem karbanátky a musela jsem otevřít. Dáš si?“ přisedla k němu. „Jsi nějaký mrzutý.“

„To víš, tělo se uzdravuje, duše strádá. Pořád mi naskakují myšlenky. Ten den, co jsme se měli sejít u divadla, myslím, že bylo úterý...“

„Samozřejmě že bylo úterý,“ opáčila.

„Nevolala ti předtím, nezmínila se? Byly jste přece kamarádky. Řekl bych, že důvěrné.“

„Houbelec důvěrné, když mi tě klofla.“

„No tak aspoň kamarádky. Mně se zdála v pohodě, někdy holt ženským nerozumím.“

„Snaž se.“

„Kdyby aspoň něco naznačila...“

„Ráda bych ti nějak pomohla. Už jsi našel pistoli?“

„Ještě jsem to ani nenahlásil.“

„Kurnik,“ řekla. „A potřebuješ ji?“

„Mám služební. Ale tamtu jsem legálně koupil, žádná černota,“ zabloudiv očima v trámů a pak se na Leonu pronikavě zahleděl: „Krásný... To je tak na tkaničku.“

„Neblázni.“

„Pokud pistoli najde někdo jiný, bude průšvih.“

„Ty mně nevěříš!“ vykřikla dotčeně. „Proto jsi mě zval minulý týden do garsonky? Jestli jsem ti ji neukradla? A mě, bláhovou, napadlo, jestli mám tvé případné

neucdné návrhy odmítnout. To jsem ale pitomá,“ čílila se. „Já ti ji ale nevzala!“ přišoupla před něho navztekane talíř s karbanátky tak prudce, až se jeden z nich svezl na stůl. „Vidíš, co děláš,“ vyhrkla a vrátila ho zpět.

„Tak za prvé: Potřebovala ses osprchovat. Za druhé: Hledám jehlu v kupce sena, chytám se všeho. Neodmítám tě. Jsi pořád ženská, která stojí za hřích. Ale...“

„Přísahám!“ nenechala ho dopovědět a podrážděným gestem mu dala najevo, co si o jeho spekulacích myslí. „Tvou pistoli jsem v ruce neměla a ani o ní nevím. Prostě jsem ji neviděla. Nebo jsi mi ji někdy ukazoval? Chlapi si myslí, že když ukáží ženské kus železa, že se z toho položí!“

Neodpověděl, raději začal jíst karbanátky. Soukal je pomalu do sebe a zakusoval chlebem. Jen se nezakuckat. Nebyly špatné, bohužel jejich chuť moc nevnímal, zvykání mu tentokrát dalo víc práce, než jindy. Když dojedl, chtěl odnést prázdný talíř na linku, ale Leona k němu přistoupila a objala ho v pase. Cítil na hrudníku tlak jejich prsou.

„Snad jsme si to řekli už posledně, ne? O co ti jde?“ odtáhl se opatrně od ní. Bylo mu to nepříjemné, už věděl, že sem neměl vůbec chodit.

„Ty fakt žárlíš.“

„No jo, už je to tak,“ nechtěl se dohadovat. Jen mu přišlo divné, že mu podsouvá jednu a tutéž věc.

„Zdála jsem se ti snad před hodinou rozfajrovaná? To leda z plotny... Magistr Milan Slavík je můj spolužák z vysoké školy. Kolega, občas se k těm stromům připoutáme, ruce do trubky, řetězy přes tělo, no takhle se to posledně semlelo,“ zarepovala, ceníc na Viktora bradu.

„Nejsi už na tohle stará? Zdá se mi, že se ti kazí trojka vpravo nahore.“

„Máš smůlu, zatím sanováno. Já už do větví nelezu, leda na posed a na ty dole jen plivu. Hele, tohle nevíš... když už pořád vzpomínáš na Justýnu. Ona byla také pěkné číslo. Když nás předloni nebo kdy na Šumavě policajti zase naháněli, vylezla na strom a při tom, jak se k ní chtěli dostat, sundala gatě a ty naháněče pokropila.“

„To moc vtipný není.“

„Zábava musí být, jinak by byl život nuda.“

„No to jsi mě tedy pobavila.“

„Má moji školu,“ hecovala ho, ale když vtípek neocnil, přeladila na jinou vlnu: „V Tyršových sadech u zámku chtějí vykácat čtyři stovky zdravých stromů. Teď už sice ubrali na sto, a že je to v rámci revitalizace. Pchá! Půjdeš do toho s námi?“

„Já rozhodně na policajty močit nebudu,“ odvětil rázně.

Napadlo ho, jestli něco nevzala nebo jestli nedělá nábor do řad Hnutí, tohle přece nemůže myslet vážně, ale pak to nechal být. Neměl náladu ty její vtípky dešifrovat. Raději projevil zájem o dva další karbanátky, a aby řeč nestála, zeptal se, jestli si maso na ně kupuje už umleté nebo ho sama mele.

„Melu,“ najednou zvažněla. „Nechutnaly ti?“
„Jíst se rozhodně daly,“ ujistil ji, když měl plné břicho. Ještě si dolil pivo.
Pomalou naskládala nádobí do myčky a opírajíc se zády o kuchyňskou linku,
řekla zadumaně:

„Jsme nazí jako ten král, co neměl šaty... Radši už běž.“

Utřel si pusku ubrouskem, do koše se papírem strefil napoprvé.

„Když Justýnu objevili, měla v těle dvě kulky...“

„To jsi mi říkal už posledně. Byly z tvé pistole?“ četla mu myšlenky.

Neodpověděl. Tím sebezpytováním se ubíjel. Leona cítila, že z večera s Viktorem nic pěkného nevzejde, stejně měla poněkud jiné plány. A v tom pochmurném rozjímání ho jako obvykle začala nahánět máma Žofie.

„Dole jen zabouchni, ať není průvan,“ poznamenala a povzbudivě na Madlenku pohlédla.

(Kapitola z připravované prózy *Nazí muži, nahé ženy*)

PETR MUSÍLEK

FÉNIX

Nevzhledné peří od popela
drápky a zobák jen tak tak
Ve mně i v tobě nejistota hlodá
Je to přízrak nebo pták?

Těžko lze věřit, že když vzlétne
Že doroste a zesílí
Však tichý hlásek uvnitř šeptá
Co myslíš? Kdy mu věřili?

A přesto stokrát kroužil vzduchem
Na zemi sražen srovnal hřbet
Dal oči slepým budil hluché
a smazal slovo naposled

HAVRAN

Pták havran létá zobat zrní
Na věkem zašlý parapet
Neříká nic jen tiše vrní
Když nazobe se letí zpět.

Kde má své zpět jen matně tušíme
Nekráká nikdy z plných plic
Z podvědomí se dere k uším
Jen zamlčené Nikdy víc

POKUŠENÍ

Půjdu-li od Anděla k Obratníku
a tam obrátím
čeká mě zřejmě
opět Anděl.
Kam bych však došel
Kdybych neobrátil?

VRAŽDA NA HROBĚ

MARTA URBANOVÁ

Kráčel jsem od muzea dolů po Václaváku. Než jsem došel na křižovatku k Jin-dřišské, někdo mě oslovil: „Promiňte, pane, neznáme se?“

Nebyl mi povědomý. Zeptal jsem se ho na jméno.

„Honza Maška,“ odpověděl.

Podíval jsem se pozorněji a vtom se mi rozsvítilo. Chodili jsme spolu do školy. Seděli jsme jeden rok dokonce ve stejné lavici. Naposledy jsme se viděli v osma-šedesátém. V nějaké hospůdce na Starém Městě. Pak nás osud rozdělil. Zapadli jsme do první kavárny dole na Václaváku. Vybral jsem stůl, od něhož jsme měli výhled na chodník. Možná to byl stejný stůl, u kterého jsem sedal, když jsem odtud kdysi pozoroval prvomájový průvod. Ani jeden z nás jsme nepatřili k těm horlivcům, kteří šlapali, jak se pískalo. Jeho rodiče byli za komunismu na indexu, vlastnili malou firmu. Z domu je po válce vystěhovali a firmu zabrali. Společensky je znemožnili. Stejně tak mého otce, který se před osmačtyřicátým politicky angažoval na nesprávné straně. Objednali jsme si oběd a pivo. Nejdřív se vyptával on, ale já jsem nic tak zajímavého neměl. Byl jsem zaškatulkován jako každý vysokoškolák, jako šedá myš s průměrným platem, manželkou a dvěma dětmi. Jeho život šel jinou, zářivější cestou.

„Po emigraci do Rakouska,“ začal a já poslouchal, jak to dotáhl u firmy až na ředitele jedné z jejich poboček. V pětasedmdesátém se oženil s Rakušankou, ale manželství zůstalo bezdětné. „Můj život je třicet let vcelku šťastný. Žijeme v dachsteinských Alpách, v hotelu, který vlastníme a teď často zajíždíme sem, do Prahy. Náš dům nám v restituci vrátili.“

„Tak ty jsi hoteliér?“

„Ale kdež, hotel vede švagr Florian.“

Všiml jsem si, že mi vypráví s jistou pýchou, jak vysoké mety v životě dosáhl a já jsem mu to přál. Jeho zářící oči i jeho tvář byly daleko výmluvnější. Družný rozhovor ubíhal a ani jsme si nevšimli, že světla pokořila temnou baň nebe. Vyměnili jsme si adresy, telefony a pozvání. Příští setkání bude rodinné. Buď v Praze, nebo v Alpách v jejich sídle. Rozešli jsme se jako bratři, jako spolužáci z jedné lavice.

Pražské jaro nám nevyšlo, Honza byl služebně v Londýně a jeho paní Laura se omluvila, že by bez svého Hansiho neměla ten krásný požitek. Návštěva se uskutečnila až na podzim v Praze. Obstaral jsem vstupenky do Národního na Louskáčka s baletním souborem moskevského Velkého divadla. Paní Lauru jsem si představoval velice hezkou, ale ona moje představy ještě předčila... Elegantní, příjemná dáma havraních vlasů lehce prokvetlých stříbrem, pravidelných rysů,

decentně nalíčená. Její manžel Jan ve svém věku stále *smart*, dobře naladěný, zábavný. Po představení, po krásném zážitku jsme zamířili do hotelové restaurace na dobrou večeři. Co mě překvapilo a čeho si povšimla i moje žena bylo, že se povětšinou drželi za ruce. Zhodnotili jsme to s manželkou jako velice příjemný večer a když jsme se loučili, bylo jasně dohodnuto, že na jaře se sejdem v Bad Ischlu, kde také mají vilu.

Sotva jsme se rozloučili, moje žena vyčítavě pravila: „Vidiš, jak se mají rádi a nestydí se za to.“ Řekla to jako žena, které se takové důvěrnosti na veřejnosti ode mne nedostává.

„Mně to naopak připadá poněkud přehnané,“ degradoval jsem její nadšení. „Zvláště v jejich věku a po tolika letech manželství. Já jsem si naopak všiml, že iniciátorem dotyků je hlavně Laura a připisuji to nezralé romantice nebo naopak trošku teatrálním gestům.“

„Ty musíš všechno očernit.“

Jenomže člověk míní a osud mění. Ten rok nás v Praze potrápila tuhá zima. Zato jaro se přihlásilo počátkem dubna nebyvalou silou. Moje manželka začala chodit po obchodech a přemýšlela, co si pořídit na návštěvu Bad Ischlu. Už samotné jméno městečka v ní vyvolávalo představu něčeho honosného, sprízněného s císařovnou Sisi. Proto vybírala pečlivě a nic nebylo pro tuhle příležitost dost dobré. Konečně jednou přinesla velký balík a vybalila apartní kostýmek. Hned si ho oblékla a předváděla se před zrcadlem a ukazovala se mi ze všech stran.

„Je to dobrý,“ pochválil jsem ho, ale jí to nestačilo. Tak jsem musel vyjmenovat několik superlativů, aby byla spokojená.

Jednoho rána, když mi žena vařila kávu, skočil jsem si do schránky pro noviny. Mezi obvyklou poštou jsem našel velkou tuhou obálku s černým okrajem. Povšiml jsem si rakouské známky. Otevřel jsem obálku a vyndal parte. Opatrně jsem ho rozevřel. Nejprve jsem vnímal jen jeho luxusní provedení a čekal, jako bych neuměl číst. V záhlaví jsem uviděl černý kříž a jméno jako by mi nic neříkalo. Protože to co tam stálo, bylo neuvěřitelné. Laura Lisa Wiesner – Naschla. Podal jsem parte manželce. Chvilí se mlčky dívala a posléze přečetla den pohřbu a Goetheho verš.

Die Vögelein schweigen im Walde
Warte nur, balde
Ruhest Du auch

Už ptáčkové došvitořili
Počkej, jen chvíli
Teď budeš spát

„Není v obálce přiložen dopis?“ zeptala se manželka.

Podíval jsem se do obálky. „Ne. Nic tu není. Ani řádka.“

Žena postavila na stůl kávu. Začal jsem ji míchat, aniž bych si ji osladil. Dokonce jsem se i napil. Nebyl jsem schopen rozumné myšlenky. Ještě před týdnem jsem s ní na skypu mluvil.

Neříkala nic o problémech, povídala, smála se a najednou je pryč. Poslal jsem mailem kondolenci a čekali jsme na odpověď. Nepřišla od Honzy, ale od jeho švagra Florianana. Přišlo pár slov o infarktu, a že se Hans ozve později.

Ozval se druhý den.

„Stalo se to doma při večeři. Bleskově jsme ji odvezli do nemocnice, byla za dvacet minut na sále. Čekali jsme s Florianem na chodbě asi půl hodiny. Ta půlhodina mě stála rok života. Lékař přišel přímo ze sálu a oznámil, že je konec. Její srdce nevydrželo. Dovolili nám ji ještě vidět. Byl to šok. Až doma mě zasáhla bolest v plné síle. Ta strašná skutečnost jejího odchodu, udeřila tak nečekaně, že jsem nebyl naprosto schopen cokoliv udělat. Jsem z toho na dně. Nevím, jak to přežít, nejsem s to si ani uvařit čaj. Jsem bez vlády, naprosto ochromen. Všechno potřebné zařídil švagr Florian s naším rodinným lékařem a přítelem, doktorem Gasparem Schnetzlerem... Ani vás nezvu na pohřeb, jistě jste si všimli, že rozloučení bude v Bad Ischlu a její popel bude posléze uložen do rodinné hrobky Wiesnerů. Já nebudu žádný společník, sotva se udržím na nohou, a tak byste zbytečně vážili dalekou cestu. Ozvu se, až budu schopen. Prosím věnujte Laurince tichou vzpomínku a mně držte palce, ať ty nejhorší dny přežiji.“

Nepsali jsme mu ani nevolali. Měl vypnutý počítač. Čekali jsme, až se ozve sám. Ozval se až po třech měsících.

„Jsem v Praze, můžu přijít?“

Za hodinu zazvonil u dveří. Čekali jsme ho takového, jaký odešel, ale když otevřel dveře, téměř jsme ho nepoznali. Na prahu stál starý, hubený člověk propadlých tváří, připraven k omluvě, že si spletl adresu. Až jsem se ho zalekl. Hledal jsem v jeho tváři alespoň stín toho elegána, kterého jsem znal z poslední návštěvy. Stál přede mnou celý v černém, vpadlé oči neměly žádnou jiskru. Musel jsem se přemáhat, abych nad ním neplakal.

Čekal na tu chvíli, až po večeři usedneme ke kávě a bude si moci v klidu vylít své srdce. Částečně se zbavil té tíhy, která na něm po Lauřině smrti ležela. Začal pomalu líčit neuvěřitelný příběh člověka, jemuž se po ztrátě milované ženy život proměnil v psychická muka pod troskami třiceti let trvající lásky. „Potřeboval jsem k dědickému řízení doklady, které ve společné rodinné dokumentaci nebyly a tak mne napadlo podívat se po nich v Lauřině pracovně. Nebyl jsem tam celá léta, vzájemně jsme respektovali svá soukromí, ale teď jsem musel tu zásadu porušit. Jenže ve skříni nebylo moc a její pracovní stůl byl uzamčen. Už jsem to chtěl vzdát, když jsem si vzpomněl na svazek drobných klíčků z její kabelky, které se nikam nehodily. Šel jsem pro ně a jedním z nich stůl odemkl. Začal jsem otvírat jednu zásuvku po druhé. Potřebné doklady jsem našel, ale jak už jsem

byl v tom přebírání listin, pokračoval jsem v otvírání dalších zásuvek.“ Honza se na chvíli odmlčel, ale jen aby sáhl po sklenici minerálky a napil se. Otřel si ústa kapesníkem a nic bych za to nedal, že i oči. „V jedné jsem našel desky s básněmi. Milovala poezii a verše, které se jí líbily, si přepisovala na stroji. K některým si dělala své ilustrace. Na většině stránek byla nějaká milostná poznámka či výlev citů jako drahé Lauře a monogram GS. Také tam byl svazek not s věnováním Lauře za její věrnou a inspirující lásku. Nebylo pro mne možné se od těch listů odtrhnout. Byl to její svět, do kterého mne nepustila, tak mne to lákalo.“ Dopil kávu. Hrníček postavil a lžičku z talířku vrátil do šálku. „Našel jsem tam i něco, co jsem nehledal a co si našlo mne. Balíček dopisů. Některé dokonce převázané zlatou stužkou. Stužku jsem rozvázal a začal se v nich přehrabovat. Všechny obálky měly její adresu, všechny na Mrs. Laura Naschla. Točila se mi hlava a zvedl adrenalin. Jeden mě upoutal tím, že byl poštou USA vrácen jako nedoručitelný. Byla na něm vyvedena mně dobře známá adresa: Mr. Gaspar Schnetzler, MD., Hotel Pennsylvania 401 7th Ave, New York, NY, USA. Bezmyšlenkovitě jsem ho otevřel a přečetl. Další dopisy jsem už otvírat nemusel. V hrůzném světle se přede mnou rozvinul obraz milostného vztahu mé ženy a mého nejlepšího přítele, jenž trval celých třicet let. Z několika dopisů, které si vyměňovali, když Gaspar přednášel na různých univerzitách, vyplynulo, že se poznali dva roky po naší svatbě. Laura se v té době začínala léčit s ženskými potížemi a on byl právě jejím ošetřujícím lékařem. Byl v té době vdovcem, o tři roky starší než Laura a oba se do sebe na první pohled bláznivě zamilovali. Zřejmě se tomu bránili, ale nakonec neodolali a nechali tomu volný průběh. Propadli omamnému kouzlu lásky nadobro.“ Odmlčel se a vyndal z kapsy pomačkaný dopis. Vyndal ho z obálky a rukou uhladil žensky drobné písmo. „A právě tento nedoručený dopis vydal svědectví o našem manželském trojúhelníku. Tyto Lauřiny řádky mne uvěznily v krychli ledu jako diluviální hmyz v kousku jantaru, aby mne nakonec zabily. Poslechněte si nejpodstatnější část: „Mein teuerster Gaspar.“ Dál četl rovnou česky: „Prosím nenaléhej na mne stále s tím rozvodem. Už jsem ti přece několikrát řekla, že Hanse opustit nechci a nemohu. Vysvobodil mne z neutěšeného prostředí naší rodiny. Dal mi krásný život a nesmírně mne miluje. Víím, že to nerad slyšíš, ale jeho láska je opravdová a upřímná, stejně tak jako naše, a právě proto ho nemohu zklamat. Nemiluji ho, ale cítím s ním. Nepřežil by to, věř mi! A na ten šílený nápad s dítětem zapomeň. Víš, žes ho přesvědčil, že je neplodný. Žádné zázračné léčbě by neuvěřil. Budme vděční příznivé době a važme si každé chvílky, kdy jsme spolu. Navíc dobře víš, že to nejsou jen chvílky, že když je Hansi na cestách, že to jsou celé dny, ba týdny. Máme štěstí, že nám Florian pomáhá a Hansi ve své důvěřivosti celá ta léta pořád nic netuší.“ Dočetl a ještě dodal: „Gaspar na Lauru dlouho naléhal, aby se rozvedla, ale narazil vždy na její nepochopitelný odpor.“ Dolil si třesoucí se rukou minerálku a pokračoval: „Kristepane, jak já ji miloval.

Byla mi vším, nikoho jiného jsem na tomhle všivém světě neměl, než ji, jedinou. Vše, co jsem dělal, dělal jsem pro ni a těšil se z její radosti, vděku a lásky, v níž jsem věřil.“

Připadalo mi chvílemi, že to s tou láskou přehání. Cožpak je možno nezviklat cit po tomto zjištění?

„A přesto, že teď trpím, miluju Lauru dál. I když už není a jsem jí vděčný, že ač mě celá ta léta klamala s mým přítelem, přesto mě neopustila a nechala žít v krásné iluzi až do své smrti.“

Když jeho tichý, smutný hlas ztichl, jako by se zastavily hodiny. Marně jsem v sobě hledal slovo útěchy. Nebylo ve mně nic, jen prázdno. Moje manželka také mlčela. Ani se nezvedla, že by odnesla hrnky od kávy.

„Honzo, je nám to moc líto, ale co k tomu říct?“

Zvedl jen ruku. „Ne, prosím, neříkejte nic!“ zašeptal, když vstával od stolu. „Mně stačí, že jste mě trpělivě vyslechli a snad se mnou i cítíte. Potřeboval jsem to někomu říct a teď mám v duši prázdno, jsem jak starý vykotlaný strom. Jsem mrtvý, přátelé, jsem dočista mrtvý.“ Oblékl si kabát, poděkoval, podal nám ruku a vyšli jsme k mému autu, abych ho dovezl domů. Ale v autě mi řekl jméno hotelu.

„Co blázníš, ty jsi v hotelu? V tom případě můžeš zůstat u nás. Jak to v hotelu?“

„Vily v Praze i v Bad Ischlu jsem se zbavil a hotel dostal Florian. Svou pojistku jsem nechal přepsat na Gaspara. Nemám nic tady ani v Rakousku, tak jako jsem neměl, když jsem tuhle malou zemi jako mladík ještě plný sil před léty opouštěl. Starý kamaráde, tak je to, život někdy dokáže zázraky.“

Bylo hodně po půlnoci, když jsem se vracel domů. Vracel jsem se s neblahým pocitem, že se už nikdy nevidíme.

A tušení mě nezklamalo. Druhý den navečer se ozval zvonek u dveří. Šel jsem jako obvykle otevřít. Manželka tentokrát nebyla doma. Ve dveřích stál příslušník policie. Představil se jako poručík, ale jméno mi v tom překvapení vypadlo z hlavy.

„Znáte pana Jana Maška? Mohu dál? Nerad bych to vyřizoval mezi dveřmi.“

„Ano, ovšem,“ odstoupil jsem ze dveří.

„Byli jste spolu viděni včera v hotelu v Dejvicích.“

„To je možné.“

„Dnes kolem poledne ho někdo zastřelil.“

Musel jsem se posadit. Poručík si vzal židli bez vyzvání sám. Koukal jsem na něj a nemohl si tu zprávu srovnat v hlavě. Po chvíli mi mozek začal pracovat. „Jak zastřelen? Proč zastřelen?“

„Nedělejte, že o tom nic nevíte!“

„Ale já jsem dnes ráno v hotelu nebyl.“

„Byl jste tam včera. A jistě máte pistoli.“

„Ano. To mám.“

„Můžete mi ji přinést?“

Vstal jsem a šel do ložnice. Pistoli jsem před něj položil na stůl. „Dlouho se z ní nestřílelo.“

„To nechám prověřit. Vezmu si ji s sebou.“

Ani se nezeptal na souhlas, dal mně podepsat doklad o zapůjčení pistole k služebním účelům. „Hans Naschla měl rakouský pas. Možná, že rakouští příbuzní vás navštíví. Nemusím vám snad říkat, jak s nimi máte mluvit. Co nejméně, radím, a když budete mlčet, nic nezkazíte,“ řekl a zmizel.

Sotva odešel, vrátila se manželka. Po společné poradě jsem zavolal do hotelu. Přepojili mě na pokoj, ale tam to nikdo nebral. V recepci nic nevěděli a ředitel hotelu byl nepřítomný. Jeho mobil byl vypnutý. Otevřel jsem počítač, skype, ale to bylo zbytečné. Jeho adresa nesvítla. Nezbylo nám než čekat. Poručík se už neozval. Rozmýšlel jsem se, zdali nemám jít na policii. Ale žena mě to rozmluvila.

A další den v poštovní schránce zase obálka s rakouskou známkou. Roztrhl jsem ji hned dole a zíral na tři strohé řádky v němčině: Pan Hans Naschla zemřel 10. tohoto měsíce doma, v kruhu své rodiny, což se vám sděluje na jeho přání. Florian.

Četl jsem to ne jednou, ale desetkrát. Moje manželka se na to podívala a věcně řekla: „Takže už žádné parte, žádné pozvání na pohřeb, pouze necitelně stručné a úředním tónem sdělené oznámení, že zemřel. A nic o tom, že byl zavražděn v Praze. Z toho je jisté, že zemřel doma.“

„Kdyby to bylo tak jisté, tak by sem poručík nepřišel.“

Začal jsem to rozebírat. „Z toho není jeden moudrý. Ze slov vyplývá, že švagr Florian musel dostat od něj nějaké avízo.“

„Jakou zprávu?“ podivila se manželka. „Mohl mu říct kdykoliv předtím: kdyby se mně něco stalo, dej vědět do Prahy. Zase v tom nehledej nic, co tam není.“

Ženské mají jinou logiku, přiznal jsem a dal ji za pravdu.

„Ale přece, proč nám Florian chce zatajit skutečnost? To mi nejde na rozum.“

Nečekali jsme dlouho. Poručík se objevil znovu. Začal úplně neobvykle. „Vracím vám pistoli,“ řekl, „přestože se vražedná zbraň nenašla.“

„Z čeho soudíte, že šlo o vraždu. Máte důkazy?“

„Pan Maška měl vysokou pojistku.“

„A smím se zeptat, v čí prospěch byla napsaná? Paní Mašková již zemřela.“

„Právě proto. Nedávno byla obmyšlená osoba změněna.“

„A vy podezíráte tu obmyšlenou osobu, že?“

„Nepodezíráme nikoho a každého. Ta nová obmyšlená osoba je doktor Gaspar Schnetzler.“

Musel jsem se napít, ale vzápětí jsem si vzpomněl, že mi to sám Honza říkal. Obrátil jsem se na manželku: „Nalej nám tři panáky whisky.“

„Jen dva,“ ohradil se poručík. „Já jsem ve službě.“

„Tak vy se domníváte, že v tom je ten doktor namočený?“

„Doktor bude asi z obliga. Pojistku vyplatit nechce, přiklání se k samovraždě.“

Pan Naschla na tom prý nebyl psychicky nejlépe. Co o tom soudíte vy?“

„Nevidím nikde problém, až na to, že se nenašla pistole. Nemohl ji nikdo ze zaměstnanců hotelu ukrást?“

„Nebyl zastřelen v hotelu,“ informoval poručík.

„Tak tedy kde?“ zeptal jsem se udiveně.

„Ráno po tom, co jste ho odvezl na hotel, jel taxíkem na Olšany a požádal hrobníka o uložení urny své paní do rodinné hrobky Mašků. Hrobník tam urnu uložil a odešel. Žádný výstřel neslyšel. Až jedna stará paní ho upozornila, že na hrobě rodiny Maškovy někdo leží a krvácí. Pistoli tam nenašli, i když pitva ukázala, že šlo o průstřel z pistole. A tím, že se nenašla zbraň, rakouští příbuzní se domáhají šetření, že šlo evidentně o vraždu, zatímco rakouská pojišťovna odmítne plnění z pojistky, pokud bude prokázána sebevražda.“ Poručík se odmlčel, a když viděl, jak na nás zpráva zapůsobila, dokonce přikývl, když mu moje paní nabídla kávu.

„Pistoli mohl někdo náhodný z místa činu ukrást,“ napadlo mě. „Taková zbraň se může kdekomu hodit. Zvláště, když k ní přijde tak lacino.“

Poručík na to nic neřekl. Pohlédl jsem k příborníku, kde byla za sklem zastrčená poslední obálka od Floriana. Snažil jsem se tam nedívat, aby si ji poručík nevšiml. Kdyby si přečetl ty dva řádky, jistě by na Floriana padlo podezření. Nevím, proč, ale poručík se tím směrem nedíval a čekal, než sáhl do náprsní kapsy a podal mi obálku. „Tohle pro vás nechal v hotelu.“

Byla tam pevným písmem napsaná moje adresa. Poznal jsem Honzovo písmo. Přišlo mi férové to otevřít před policií.

„Starý kamaráde,“ četl jsem nahlas. „Nechtěl jsem, aby ležela v Rakousku a já v Čechách. Chtěl jsem, abychom byli spolu. A tak jsem to takto zařídil sám. Honza Maška.“

- Po územní reformě u nás vznikl decentralizovaný pragocentrismus.
- Křídla, která rozdává láska, bývají přistřižená.

MARTIN VÍDENSKÝ

PROSBA

Prosím,
aby jednou
Provždy
utichly mé
destruktivní
vnitřní bouře,
zhojily se
staré rány,
zaoblily
ostré hrany
a já opět
nеспoutaný
mohl vzdušným
mořem plout
a vše,
co bude mi
zde milé,
uměl s láskou
obejmout.

RESTART

Pulz opět naskočil,
vítr se utišil.

Uzdravený pták
vzlétl do oblak.

- Myšlení hlavou je vždycky příliš nápadné.
- Až Senát zabere polovinu Prahy, teprve pak pochopíme jeho význam.
- Chyby děláme proto, aby se mohli učit i ostatní.

AFORISMY JIŘÍHO FALTUSE

STRÁNKY MLADÝCH A ZAČÍNAJÍCÍCH AUTORŮ

MARIE UNGRÁDOVÁ

TATO DOBA

Vzdorovat lidstva dekadenci
dá člověku čím dál víc námahy,
být bez dlouhů-šťastný-zdráv-naživu
stává se vrcholem odvahy.

BILANCOVÁNÍ POD NOČNÍ OBLOHOU

Co mohla jsem mít? A nemám!
Co však chtít, to ještě hledám...

Co mohla jsem umět? A neumím!
Za to se plazím i podzemím...

Čím mohla jsem být a už nebudu!
Věřím však zvláštním hrám osudu,
I když občas mě bolí celý svět...

Teď však jsem šťastná, právě teď!
Dívám se s úžasem na krásu
a hvězdy jsou tečky na konci mých vět...

REALITA

JULIE MILETÍNOVÁ

Bylo krátce po druhé hodině odpolední a před výkladní skříní vyhlášeného butiku se jako každý den v tuhle dobu nahromadil tucet čumilů. Uvnitř byly však jen dvě osoby – namyšlená prodavačka s postojem modelky a jedna obyčejně vypadající dívka, která stála před zrcadlem a poněkud nešťastně se v něm prohlížela. Doris se právě pokoušela vtěsnat své tělo do trendového modýlku, který nesl název Realita. Ne že by o to stála, ale všichni její blízci do ní neustále hučeli, že bez Reality nemůže žít, že ji přeci nosí každý a ona bez ní rozhodně

nesmí dál fungovat. Dlouho Doris odolávala, ale stále útočnější řeči a nelichotivé komentáře její osoby ji nakonec zlomily. A bylo to zrovna dnešní odpoledne, kdy se rozhodla, že si pro Realitu konečně dojde.

Nebyla potíží v tom, že Realita je drahá. Koneckonců, nikdy by si nemohla dovolit luxusní Realitu, prý ji stačí úplně obyčejná, dokonce může být i v šedé barvě. Možná je to spíš žádoucí, šedá skryje nedostatky a výstřednosti lépe než kterákoli jiná barva.

A tak, když si Doris útrpně vybrala model Reality z regálu a vlezla si s ním do zkoušecí kabinky, podvědomě tušila, že nastal nejhorší okamžik jejího dosavadního života. Ať totiž dělala jak dělala, do Reality se nevešla. Zkoušela různě se nakrucovat, stahovat všechny přebytečné centimetry do sebe, vydechnout na maximum... ale ať dělala co dělala, Realita jí byla i tak těsná a hrozilo, že na ní jednoduše praskne. Ne že by byla Doris až tolik vyjedaná, aby se do Reality nenarvala vůbec, ale vždycky jí někde něco přechuchovalo, tu nešel zapnout zip, tu se odchlipoval rozparek, tu jí škrtivě obepínal průramek. Zkusila to tedy znovu, s největším sebezapřením, jakého byla schopna... a nakonec se do té nemožně těsné Reality přeci jen nějak vtěsnila. Realita ji obemkla jak škrtivý pařát a neohá Doris tu stála šedivá a naprosto zoufalá. Jistě, do Reality se nakonec namáčkla, ale dýchat nemůže. A jak může žít, když nemůže dýchat? Jak může mluvit, smát se, plakat, mávat na lidi a dělat spoustu dalších věcí, které měla ráda a které potřebovala? Kdepak, bez dechu se nedá dělat nic, ani prostě přežít.

Obličej jí nepatrně modral, když vyšla před kabinku a postavila se před obrovské zrcadlo přímo v prodejně. Prodavačka si ji změřila povýšeným, lehce pohrdlivým pohledem.

„Slečno, nechci se vás dotknout, ale tento model vám příliš nesedí.“ Snaha o zdvořilý tón nekorespondovala s tím, jak se na ni dívala jako na lidský pövl. „Je vám ta Realita zkrátka moc malá.“

To vím taky, že mi je malá, dokonce o ni vůbec nestojím, chtěla odseknout Doris, ale včas si to rozmyslela. Ona přece musí koupit Realitu, protože ji dnes má každý. Bez Reality není nic. Každý v ní chodí zašit od hlavy až k patě a nikdo nesnese jen prosté vybočení z ní. Měřítka krásy dnešního člověka je jeho schopnost vejít se do Reality. Ba naopak, čím užší a menší jeho Realita bude, tím lépe. Krásné a štíhlounké dívky mají svou Realitu často tak úzkou a omezenou, že ani nejsou vidět vzory, které odlišují jeden model od druhého.

„Snad se neurazíte, slečno, ale myslím, že by vám neškodilo trochu shodit. Není potřeba moc,“ řekla honem prodavačka. „Ale jen tak trochu, v rámci mezí, abyste oblékla aspoň tuhle Realitu, je poměrně široká, řekla bych, že na vkus dnešní společnosti až příliš. V nadměrných velikostech Realitu zatím bohužel nevyrobí.“

A stále se na Doris dívala tak, jak kdyby byla nejnižší tvor pod sluncem, jen proto, že jí je Realita těsná. Doris si všimla, že se vedle ní na stolku válí barevné módní časopisy s manekýnami na obálkách. Byly tak hubené, že jim byla i ta nejužší Realita volná. A možná by jim bylo volné úplně všechno, včetně světa, v němž žily. Doris se zachvěla a chtěla nechtěla povolila nejsviravější zip. S úlevou vydechla, Realita povolila na chvíli své bolestivé sevření a pustila její bytost znovu do vyšších sfér.

„Kdybyste se nezlobila, mohla bych vám doporučit jednu skvělou příručku, když se budete držet jejích rad, za pár týdnů vám Realita padne jako ulitá. Fígl je v tom, že musíte omezit zakázané položky, třeba bdělé představy. To je velmi nebezpečné na linii. O psaní poezie ani nemluvím...někdo přibírá, jen se na poezii podívá, hehe,“ zasmála se prostoduše a pokračovala. „Zápisky do deníčku se taky nedoporučují, když se jich neumíte vzdát, tak se je aspoň snažte omezit na co nejméně. Hlavně si v nich nikdy nevymýšlejte, to by vám Realita nebyla nikdy a dieta by byla k ničemu. Ale nejhorsí, nejhorsí jsou sny. To je přímo bomba. Sny vás zbavují šance někdy dostat své Realitě, zvláště pak ty opakované noční nájezdy do podvědomí. A když pokračují ještě za dne, pak je to katastrofa. Radím vám, na sny ihned zapomeňte. Fungují však náhražky. Místo na abstraktní obraz se dívejte třeba na ozubená kola strojů, to vás zasytí na stejně dlouhou dobu a je to míň nebezpečné. Hudbu poslouchejte zásadně jen na akcích, kde je hodně pohybu, protože pohyb vám vyžene z hlavy všechny přebytečné myšlenky. Nejlépe se spaluje na diskotékách a ještě lépe při televizních seriálech, samozřejmě se musíte hlídat a ne si sednout k televizi s plnou hlavou ideálů a chroupat je celou dobu, co telenovela běží. Ale co vám budu povídat, to všechno se tam dočtete. Kniha se jmenuje: Pryč s fantazií aneb Jak se zbavit přebytečných iluzí a snů snadno a rychle a napsala ji Petra Žulová. Zamilujete si ji, protože v ní nejsou žádné zbytečné ilustrace ani podobné pozornost odvádějící nesmysly.“

Doris polkla naprázdno. „Eh... děkuji...“

„A ještě něco, slečno. Základem linie je dobře fungující partnerský vztah. Přibírá se po přílišném smyslu pro humor, zvláště když je sdílený. O sdílených snech ani nemluvím, to jsou zabijáci non plus ultra. A taky si nečtete před spaním příběhy, i když jsou chutné, místo toho si vzájemně předčítejte účtenky a politické zprávy, mají stejnou výživovou hodnotu a jsou mnohem lépe stravitelné, zvláště pak na noc. Prospějete tím i svému partnerovi.“

„Žádného nemám,“ hlesla Doris, ale už moc dobře věděla, co jí blond modelka odpoví.

„To jistě proto, že nemáte Realitu. Ženy, kterým není Realita, jsou u mužů odepсанé. Realita je zkrátka nejmocnější trend a kdo ji nemá, ten nemá šanci. Kdo by dnes chtěl dívku oplácanou romantickými představami o životě? To bylo v módě snad naposledy na počátku století.“ A opět ten hloupý hrdelní smích.

Doris už ale jasně viděla, jak jí rudne před očima. Možná za to mohl ten odporný kousek, co ji tak tížil na těle i na duši, možná to byl ale jen vztek a vzdor. Servala ze sebe před zraky vytrěštěné prodavačky Realitu a vši silou jí mrskla na podlahu.

„Strčte si tu vaši slavnou Realitu za klobouk, nechci ji a nikdy jsem o ni nestála. Je mi jedno, do čeho se mě vy, moji blízcí i celá společnost snažíte nacpat. Já žiju jinde.“ A aby zdůraznila svůj protest, po modelu vztekla dupla.

A pak jako hrdá lvice se vztyčenou hlavou, dokonale smířená s osudem a dokonale šťastná ve své obnovené vnitřní harmonii, vyšla na ulici jen ve spodním prádle, baculatá, obalená svými neuskutečněnými sny. Zírající kolemjdoucí jí byly v tu chvíli jedno, myslela jen na to, že zajde za roh do cukrárny, usedne ke stolku s papírem a dá opět volný průchod své fantazii, které si navzdory všem trendům světa cenila nade vše.

NAŠI KAMARÁDI Z PODHRADÍ

PAVEL PEŠÁT

Když se tatka seznámil v roce 1983 s panem Vejvodou a začali spolu hrát tenis, bylo mně čtrnáct a mému bráchovi Radkovi jedenáct.

Brzy pozval pan Vejvoda tatku a mě na návštěvu a na tenis. Vejvodovi si totiž postavili tenisový kurt přímo u své vilky, která se nacházela v malém, od nás asi padesát kilometrů vzdáleném městě, jen kousek pod hradem. Vejvodovi měli tři děti: Otíka, kterému bylo stejně jako mně, Honzu, stejně starého jako můj brácha Radek, a Olinku, která chodila do druhé třídy. Tatka měl hrát s panem Vejvodou, já s Otíkem, který byl tenisovým přeborníkem kraje.

Na setkání s Vejvodovými i tenisový zápas s Otíkem jsem se těšil, ale trochu jsem se bál, že na mě bude příliš silným soupeřem, protože jsem nehrál tenis závodně.

Všichni Vejvodovi i se svým psem, boxerem Hitem, nás velmi mile uvítali a byli nám od první chvíle sympatičtí.

Tatka pana Vejvodu porazil, i když těsným rozdílem, zatímco já jsem podle očekávání s Otíkem prohrál, ale se svou hrou jsem nebyl tak nespokojený.

„Na to, že jsme spolu hráli poprvé, jsi nehrál špatně. Docela jsem si s tebou zatrénoval a občas jsem si musel i docela máknout,“ řekl sebevědomě, ne však nafoukaně Otík. Byl to čahoun jako já, který na mě už brzy působil dojmem, že umí brát život o něco lehčeji než já. To se mi zdálo typické i pro pana Vejvodu, který pracoval v místní továrně na zpracování dřeva. Tu založil za první republiky jeho dědeček.

„Moc se omlouvám, že jsem dnes nepozval celou vaši rodinu, ale nebyl v tom žádný úmysl,“ pronesl pan Vejvoda při posezení u vynikající buchty, kterou napek-

la paní Vejvodová. „Jen jsme se zatím bavili hlavně o tenise, tak mě nenapadlo, jak výborně si popovídáme. Rád bych to proto napravil.“

Tatka však pozval nejprve Vejvodovi k nám a ti pozvání přijali.

Pana Vejvodu jsem už od začátku považoval za opravdového šoumena. Jeho tvář zdobil úsměv snad ještě častěji než Otíkova, a to i přesto, že z pana Vejvody vyzářovala zároveň jakási životní moudrost a poznání v tom smyslu, že život umí být i hodně těžký.

Po paní Vejvodové, která dělala tetu v místním dětském domově, jsem pokoušel hned od začátku, i když jen po očku, abych se neprozradil. Byla totiž nejen milá a hodná, ale také se mi moc líbila.

Co mě ale potěšilo při naší návštěvě nejvíc, bylo následné pozvání pana Vejvody: „Byli bychom rádi, Martine, kdybyste k nám přijeli ty a tvůj brácha Radek, kterého chceme také poznat, na týden o letních prázdninách. Určitě byste si to tu vy i naše děti společně moc užili.“

Když jsem o všem vyprávěl po návratu domů bráchovi, začal se na prázdninový pobyt u Vejvodů těšit se mnou.

Za dva týdny, koncem května, kdy k nám přijeli na návštěvu Vejvodovi, to vypadalo, jako by se naše rodiny znaly už hodně dlouho.

O letních prázdninách jsme tedy přijeli já a brácha poprvé společně k Vejvodům.

Hned první den mě vzal Otík na procházku po městě a blízkém okolí. Ukazoval mi významnější stavby i jednotlivé domky a vyprávěl mi, kdo v nich žije. Pak jsme šli podle divoké, třpytivé řeky a za městem v ní chytali ryby. Ty ulovené, které sotva splňovaly míry pro odchyt, se daly spočítat na prstech jedné ruky, ale i tak jsme byli veselí a spokojení.

„Máte tu moc pěkně,“ řekl jsem, „určitě se vám tu žije dobře.“

„Dobře by se nám tu žilo,“ souhlasil Otík. „Jen tu jsou někteří závistiví lidé a ti se nám snaží ubližovat. Závídí nám naši vilku po dědovi, tenisový kurt, který postavil táta a já a Honza jsme mu pomáhali, i to, jak se máme jako rodina rádi.“

V dalších dnech jsme podnikali já a brácha s Otíkem, Honzou a Olinkou nejrůznější věci. Koupali jsme se v řece, chodili na houby, s nadšením jsme hráli šiškové bitvy a po zalesněním kopci jsme vystoupili do celkem zachovalého hradu.

Tenis jsem hrál nejen s Otou, na odstranění mých tenisových chyb se mnou pracoval zkušený pan Vejvoda. Otíka jsem sice nikdy neporazil, ale těšilo mě, že jsem nad ním vyhrál několikrát celý set.

Jednou mě a Otíka napadlo, že bychom mohli po setmění naše mladší sourozence trochu vystrašit a také jsme přišli na to, jakým způsobem to uděláme.

O večerním strašení jsme našim sourozencům řekli několik hodin dopředu a ti se na něj moc těšili.

„Ještě trochu dolů a doleva,“ volal na mě Otík z pokoje v přízemí. Udělal jsem, co po mě můj kamarád žádal: prostrčil jsem ještě kus hadice podkrovním oknem a smýkl s ní prudce doleva.

„Dobrý, mám ji!“ zavolal na mě Otík, kterého jsem z jeho pokoje v podkroví neviděl, jen slyšel.

Otík si přitáhl hadici oknem k sobě a pak jsme každý nasadili na „svůj“ konec hadice trychtýř, který jsme si s sebou přinesli.

„Tady doktor Vrtačka!“ ozval se po chvíli z trychtýře v podkroví Otíkův hlas. „Jsem dentista sadista a mou vášní je provádět pacientům bolest...“

„Slyším tě výborně,“ hlásil jsem do trychtýře. „Myslím, že budou z našeho představení posraný až za ušima!“

Tentokrát se ozval z trychtýře Otíkův spokojený smích.

Pak jsme mrkli ještě trochu na náš vlastní text o doktoru Vrtačkovi a provedli v něm nějaké úpravy. Nakonec jsme si udělali krátkou zkoušku. Náš text jsme měli v úmyslu doprovodit různými strašidelnými zvuky a skřeky. Zvuk motorku dětského autíčka měl například imitovat zvuk vrtačky doktora Vrtačky. Nejčastějšími slovy v našem vyprávění byla: krev, strašlivá bolest a zuby.

Když jsme měli vše připravené, dohlédli jsme s Otíkem na to, aby se naši sourozenci přemístili do Otíkova podkrovního pokoje.

„Co je to za šlauch?“ prohodil výsměšně Honza při pohledu na hadici. „To nás jako chcete strašit z tohohle trychtýře?“

„Jen se ještě naposledy zasměj, bratříčku,“ ušklíbl se na bráchu Otík. „Von ti brzy spadne hřebínek.“

„Já mám Otíku docela strach, abysme nevystrašili naše sourozence až moc. Nechtěl bych, aby zažila Olinka z našeho představení psychickéj šok!“ svěřil jsem se Otíkovi cestou do pokoje v přízemí.

„Neblázni! Olinka je už zvyklá z tábora na ledacos a Honza se dívá na horory každou chvíli. Trochu je postrašime, ale to bude asi všecko. I když právě Honzu bych si přál vystrašit pořádně, protože je někdy dost voprsklej.“

V pokoji v přízemí jsme se já a Otík posadili na gauč u okna a já začal číst hodně nahlas do trychtýře připravený text: „Tady doktor Vrtačka! V přízemí tohoto domu mám zubní ordinaci, kde vrtám, trhám a operuju zuby bez jakéhokoli umrtvení...“

„Už se bojíme,“ skočil mi do řeči Honza. Jeho ironická slova mě docela popudila. Přidal jsem tedy ještě více na intenzitě hlasu a snažil se o co nejstrašidelnější efekty. Ve čtení a hraní našeho, z nemalé části improvizovaného představení, jsme se s Otíkem vždy po kratší době střídali.

Podruhé vstoupil Honza do představení v momentě, kdy prováděl doktor Vrtačka nesmírně bolestivé vrtání. „Snad si nemyslíte, že budeme pokládat zvuk neškodného motorku nějaké dětské hračky za zvuk vrtačky?“ Honzův pohrdavý hlas provázal Radkův a Olinčin chechtot. Měl jsem chuť ho uškrtit.

„To je hajzlík!“ pronesl našťvaným hlasem Otík. „Počkejte, my vám to vosolíme!“

„Oukej, doktore Vrtačko!“ ozval se tentokrát z trychtýře hlas mého bratra.

Jen se nenechat vyvést z rovnováhy, snažil jsem se uklidňovat v duchu sám sebe. To přece není možné, že by se ani trochu nebáli?!

„Já jsem bratr doktora Vrtačky,“ vzal si slovo Otík. „Jsem taky zubař, ale nemám ještě hotovou atestaci, takže o to bolestivější jsou mé zákroky. Právě trháme s bratrem jednomu mladíkovi zub moudrosti!“

„To je ale bolest! Ááá!“ sténal Otík, který převzal i roli trpícího pacienta. Cítil jsem, že naše představení pomalu vrcholí.

„Nejde to, musím těmi kleštěmi tahat víc!“ křičel jsem do trychtýře jako smyslů zbavený. „Krev cáká na všechny strany!“

Krátce jsem se odmlčel a marně špicoval uši, jestli neuslyším nějaké vystrašené hlasy našich sourozenců, nebo alespoň jejich zrychlené dýchání. Nic takového se ale nekonalo.

„Uááá!“ zaburácel náhle strašidelný hlas, který nepatřil ani mně, ani Otíkovi, ale veliké, neznámé postavě, která se zjevila za sklem pootevřeného okna a byla celá zahalená v bílém prostěradle, zevnitř osvětleném baterkou.

„Ááá!“ zakřičeli jsme já i Otík současně a odskočili na gauči aspoň o půl metru dál od okna.

„Kdo?...Kdo jsi?!“ oslovil poněkud roztřeseným hlasem neznámou postavu Otík, který se vzpamatoval z nás dvou jako první.

„Jsem strašidlo z místního hradu a přišlo jsem si pro vás, doktoři!“ ozvala se hlubokým hlasem postava v okně.

„To...to seš ty, táto?!“ zeptal se ještě mírně se chvějícím hlasem Otík, který už nejspíš podle něčeho tátu poznal.

„Pane Vejvo...,“ koktal jsem.

„Tys nás ale vylekal, táto!“

„Kdo jinému jámu kopá...,“ nedořekl pan Vejvoda a opět se rozesmál. Z trychtýře se ozvala nová salva smíchu Radka, Olinky a Honzy.

„A jak to, že stojíte v okně, když je aspoň dva metry nad zemí?“ divil jsem se.

„Přemejšlejte, doktoři!...“ nepřestával se smát pan Vejvoda.

„Chytrý, táto!“ řekl uznale Otík. Pak pohlédl na mě a vysvětloval: „Táta si vylez na střechu Hitovy boudy, která je přímo pod naším oknem!“

„Bingo!“ smál se pan Vejvoda a konečně si stáhl z hlavy prostěradlo, takže jsme uviděli jeho pravou tvář. „Příště, doktoři, si musíte zřídit zubní ordinaci jinde než nad Hitovým příbytkem!“

„To se vám fakt podařilo, pane Vejvodo!“ uznal jsem. Když jsem se následně uvolněně rozesmál, cítil jsem, že se moje tepová frekvence začíná zklidňovat.

„Když jste se s našimi dětmi tak skamarádili,“ dodala paní Vejvodová krátce před mým a bratrovým odjezdem, „tak k nám můžete jezdit o prázdninách každý rok.“

V srpnu jsme já a bratr prožili s našimi kamarády Otíkem, Honzou a Olinkou ještě čtyři pěkné prázdninové dny u Jinolických rybníků, kam nás všechny pozval náš tatka. Několikrát se naše rodiny setkaly i během nastávajícího školního roku. Při našich setkáních jsme si občas rádi připomínali, jak mě a Otíka pan Vejvoda vystrašil.

V létě jsme přijeli já a brácha k Vejvodům na týdenní návštěvu už podruhé.

Druhý den po našem příjezdu jsme se vydali já a Otík k hradu křížovou cestou. Jednotlivé zděné kapličky i vyobrazení poslední Ježíšovy cesty na nich byly hodně poničené, přesto dodávaly pěšině na okraji lesa zvláštní půvab. Asi v půli kopce jsme se zastavili a chvíli si užívali krásný výhled.

„Tak tohle jsou pro mě ta nejhezčí místa na celém světě... To město pod námi s okolními kopci a údolím, řeka, kde chytám tak rád ryby,“ svěřoval se mi Otík s neobvykle vážnou tváří.

To léto jsme se spolu bavili také o holkách, které patřily v té době k našim prvořadým zájmům.

V polovině pobytu u našich kamarádů udělala paní Vejvodová palačinky a výbornou jahodovou pěnu, kterou jsme si je polévali. Paní Vejvodové to při servírování palačinek obzvlášť slušelo. Tenkrát zachytila ne poprvé můj pohled. Trochu jsem se opět bál, aby mě mé oči neprozradily z toho, jak moc se mi líbí. Ji to ale nejspíš nenapadlo, protože se na mě moc krásně usmála. Myslel jsem na to, jaké štěstí má pan Vejvoda, že má tak krásnou ženu, a Otík, Honza a Olinka tak bezvadnou mámu a děti v děcáku milou tetu. Ne prvně jsem snil chvilíčku o tom, jaké by to bylo, kdybych se mohl paní Vejvodové něžně dotýkat a líbat ji. Za ty představy jsem se před panem Vejvodou styděl, protože jsem ho měl rád, i když o nich nevěděl. Proto jsem je raději potlačil.

Den před odjezdem jsem si četl jako vícekrát předtím v knížkách z Otíkovy veliánské knihovny, zabudované ve stěně jeho podkrovního pokoje. Nacházely se v ní knihy mnoha mně neznámých i známých autorů, o kterých jsme si vyprávěli s paní učitelkou při hodinách literatury.

„Máš rád Remarquu?“ zeptal se mě Otík, když viděl, že si čtu už ve třetím románě od tohoto spisovatele.

„Mám. Četl jsem od něj Tři kamarády a Miluj bližního svého.“

„Na západní frontě klid je pěkná kniha. A také Jiskra života, z prostředí koncentráku. Jestli chceš, tak si je obě vezmi.“

Překvapeně jsem se na něho podíval. „Jsou to přece tvoje knihy!“ namítl jsem. „Třeba se k nim budeš chtít jednou vrátit!“

„Nebudu. Já už je znám...“

„A nebudou se zlobit rodiče?“

„I oni budou rádi, když z nich budeš mít radost.“

„Ty čteš hodně rád, víd?“ podíval se na mě můj kamarád po chvíli znovu, tentokrát zkoumavěji.

Přikývl jsem. Otík přelétl očima svou knihovnu a pak z ní vytahoval další knihy. „To je Hemingway: Komu zvoní hrana, Sbohem, armádo!... A tady povídky od Williama Saroyana, taky moc pěkná věc... Jestli chceš, vezmi si všechny knihy, které si rád přečteš a udělají ti radost.“

„To přece nejde... Uvidíš, že se k nim budeš chtít jednou vrátit,“ nechtělo se mi stále věřit, že myslí Otík svá slova vážně.

Můj kamarád na to nic neřekl. Teprve u večere se před rodiči zmínil o tom, že mi chce věnovat nějaké knihy a že mám strach, co by tomu řekli.

„Jen si je vezmi, Martine,“ pohlédl na mě pan Vejvoda, „budeme rádi, když tě potěší.“

Ten den mi můj kamarád věnoval ze své knihovny kolem dvaceti knížek. Byly mezi nimi už zmíněné tituly i další knihy, o nichž Otík věděl, že jsem si je pročítal už dříve, a přidal k nim i knihy od dalších spisovatelů, například Tolstého, Dostojevského, Karla i Josefa Čapka, Dickense, Steinbecka či Twaina, které měl rád.

„Tak hodně trénuj, ať mě při dalším setkání porazíš,“ loučil se se mnou Otík před odjezdem. „A také si přečti všechny ty knížky.“

Já a brácha jsme si podávali s našimi přáteli ruce a také jsme se s nimi objímali. Paní Vejvodová mi dávala při uvítání i loučení vždy pusy. Tentokrát mě a bráchu také poprvé objala. I dnes se mi zdála křehká, ale zároveň vnitřně silná. Její objetí bylo pevné. Jen mi připadalo, že se mírně chvěje.

„Bylo nám s vámi moc hezky,“ skoro zašeptala.

„Nám s vámi taky,“ odpověděl jsem a chtěl odstoupit, ale ona mě k sobě ještě na chvíli něžně přitiskla a já se nebránil.

„Stává se z tebe chlap, Martine,“ řekla. Trochu jsem se v té chvíli zalekl, jestli jsem na objetí paní Vejvodové nezareagoval i takovým tím způsobem, kterým reagují většinou všichni zdraví muži na blízkost pěkné ženy a který chtě nechtě i beze slov prozradí jejich myšlenky. Myslím ale, že mě tehdy ovládaly jiné, silnější

pocity. Nakonec mi dala paní Vejvodová na tvář krásnou pusou, mnohem delší než jindy, pak teprve poodstoupila.

„Mějte se krásně, budeme na vás myslet,“ přivíral oči pan Vejvoda. Asi mu do nich svítí ostré letní slunce, říkal jsem si.

Když se táta vrátil jednou na sklonku prázdnin z práce, vypadal hodně pře-
padle.

„Musím vám něco říct!“ vypadlo z něj konečně. „Pojďte si k tomu ale sednout do obýváku!“

„Tak co se děje?! Leze to z tebe jak z chlupatý deky!“ zlobila se na něho máma.

„Protože se mi to neříká lehce... Život není někdy vůbec snadnej!“

Máma, já a brácha jsme s napětím čekali, co z táty vyleze.

„Volala mi maminka pana Vejvody... Naši kamarádi z podhradí, Vejvodovi, odjeli na zájezd do Jugoslávie. V současné době jsou v táboře pro emigranty a čekají na víza pro trvalý pobyt v Kanadě... Moc vás pozdravuji.“

Tátova poslední slova jsem už skoro nevnímal, protože jsem musel přivířit oči, jako by mě v nich pájilo ostré letní slunce.

PAVEL PEŠÁT se narodil v Náchodě v roce 1969. Má rád toto město a také celé Náchodsko pro jeho přírodní krásy i proto, že odtud pochází řada významných autorů (B. Němcová, J. Škvorecký a další), které obdivuje. Mezi jeho spisovatelské vzory patří například i Ota Pavel či William Saroyan.

Vystudoval bohemistiku a germanistiku se zaměřením na učitelství na FF UK v Praze. Po ukončení studia začal pracovat jako pedagog, učí dosud. S literárními pokusy začínal už jako desetiletý chlapec. Jeho touhu k psaní v něm nejspíš probudili rodiče a prarodiče. Mamka a děda mu četli a vyprávěli pohádky a taťka mu úžasně zajímavě líčil různé příběhy nejen ze svého života, ale touhu psát ovlivnily i některé filmy, po jejichž zhlédnutí napsal první texty. Ale myslí si, že s láskou v srdci k určitým věcem se člověk už narodí. V každém případě jej nikdo k psaní nikdy nenutil. Jeho první publikované texty – kulturní články a příběhy – se objevovaly v Hradeckých novinách a jejich příloze Víkendová káva před více než desetiletím. Již několik let píše zejména autobiografické povídky, které byly dosud uveřejněny v almanaších Spolku přátel krásného slova, v literárně-kulturní ročence Tahy 2009 a vycházejí v časopise Škrabopis, vydávaném SPKS, jehož členem je od roku 2007. Od roku 2011 je členem Klubu Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích.

Žije s rodinou v Týništi nad Orlicí, kde četl při loňském Podzimním maratónu vč. spisovatelů ukázky ze své prózy. V současnosti pracuje na knize autobiografických povídek.

MOŘE

MONIKA HOJNÁ

Dívá se do šedi vpíjející se do dálky, vítr jí chce vyrvat vlasy, nebo co... žene se tu a ona mu stojí v cestě, na pahorku s širým mořem téměř pod sebou. Všechno zůstalo daleko. Třeba k ní teď už ani nedosáhnou... myšlenky bývalého muže. Čas od času ji informuje, jak na ni myslí. Usměje se tomu. Proč ji nepustí? Teď se mu vysmekla.

Vadí jí, jak si jí vítr chce vzít, jak neomaleně jí profukuje oblečení a dere se jí až na kůži, zároveň je ale fascinovaná. Je součástí přírody, bez společenských pravidel, bez vymyšleností, kterými se může mezi lidmi chránit. Tady je vydaná napospas.

Tuší, že Sven ji pozoruje, i když se drží v povzdálí. Asi jí chce nechat prostor. Tomu Seveřané rozumějí.

Zatoužila prostoru se zbavit, i větru se zbavit. Vykročila k mužské postavě. Postavičce. Sven není příliš vysoký. Asi je menší než ona. Došla k němu. „It’s cold, horrible wind,“ řekla. Ta angličtina. Mluví spolu v jednoduchých větách. Tolik detailů zůstává nevyjasněných, jako by šli spolu mlhou.

Sven ji následuje za skalisko, do závětrří. Dívá se účastně, snad až dojatě. Nejradši by ho objala. Takový náhlý impuls. Ale netroufá si. Asi by ji považoval za bláznivou holku.

Netuší, že právě přetrhla příběh, do kterého vstoupil, zatímco nehybně stál a sledoval ji. Proměnila se mu v sochu rybářské ženy, tak často umísťovanou jako pomník rybářům na břehy divokých moří. Milující žena, matka, která čeká na návrat manžela, syna, bratra...

Vrátil se v myšlenkách do doby, kdy trávil na moři v rybářské lodi nekonečně dlouhé studené měsíce přelévající se v roky. Hvězdy se kolem něho točily v pravidelných opakujících se útvarech jako sklíčka krasohledu, že z nich měl málem závrať. Ale to nebyla žádná romantika. Hvězdy byly slabé náplasti na sedřené ruce. A pachem rybniny měl prosycenou snad i krev.

Nejdřív na něj doma čekala máma. Moc toho nenamluvila. Sledovala sedmnáctiletého syna, jak se jí šmahem proměňuje v muže. Pak se vracel k dětem dychtivě vyhlížejícím hrdinu tátu, a k čím dál netečnější manželce, která se z jeho návratů už nedokázala radovat. V posledních letech už na něj čekal jen dům plný vzpomínek, fotky, které čas proměňoval v archiválie, sem tam čerstvá pohlednice od některého dítěte. Dítěte? Líčily zážitky z cest, ty ještě dychtily po dálkách, zatímco on začal dychtit po blízkou...

A teď jakoby čekala ona! Nemá rysy jeho žen. Je nová. Nově zrozená. Krásný sen. Jen sen... Kdyby si připustil své myšlenky reálnější, asi by se patřilo považovat ji za svou dceru. To prozření ho zabolí. Provokuje. Objevila se v jeho životě pro

kontrast k jeho stáří? Aby mu už konečně došlo, kolik je mu let a kolik mu tak asi zbývá?

Je přece pořád muž, pořád při síle. Jen komu to může dokazovat? Úřednicím, s nimiž řešil penzi? Pch.

Něco se v něm láme. Byl by směšným staříkem, kdyby si namlouval, že by o něj takhle žena stála jako o muže. Její nevybouřené mládí ji zahnal do jeho života jen na návštěvu. Rozhlédne se, nechá ho zavzpomínat nad fotkami z mládí, nechá ho chvíli snít, a pak zase půjde.

Vrátili se k autu a za chvíli zas projížděli upravenými norskými městečky s krabičkami barevných domů. U šedého patrového domku zastavili. Vešla s pocitem, že se vrací domů. Od včerejška má v tomto domě propůjčen pokojík. Sven jí povlékl deku, na stůl naservíroval bonbóny. Zavedl ji tam trochu rozpačitě. Snad se jí tam bude líbit? Po té cestě by byla vděčná za leccos. Ty bonbóny... a dokonce nařezané větvičky ve váze! Těšil se na ni.

Svena zná krátce. Když jí kamarád před pár měsíci představil svého známého ze Skandinávie, o kterém dřív jen slychala... škoda, že si všechny ty zvěsti nepamatuje..., nečekala, že tento starý pán, aniž by to tušil, vyplní v momentech, které společně prožívali, mezery narušující její celistvost jako ženy. Všiml si, jak se cítí, jestli nemá problém s autem, nebo snad hlad... Všechny mužské stíny, které přijala do svého obrazu, aby mohla fungovat sama, bez muže, on rozpustil a nechal ji zazářit. A snad se pak sám tím zářivým výjevem opájel. Nic víc nežádal. Tohle neznala.

Kde získal ten respekt k ženě? Měl ho v sobě vždy, nebo za něj vděčí právě tomu, že se mu už přes sedmdesát let učí?

Jeho pozvání přišlo tak přirozeně, že se vůbec nerozmýšlela.

„Svene!“ zavolala v duchu. Šla za ním do kuchyně, něco v troubě ohříval. Měl přes kalhoty převázanou zástěru. Působil komicky, ale nesmála se. Vzala to jako místní folklor. Prohlížela si portréty dětí v rámečcích. Jsou v jejím věku a žijí daleko. Necítí se tady sám? Co když samota, přepisovaná lidem jeho národa jako druhá tvář, vůbec není přirozenou přátelskou součástí jich samých, co když je to bolavá rána? Ostrý vítr od moře řeže nejen do jejich těl, ale i duší.

Naservíroval jí jídlo. Šlachovité ruce se mu přitom lehce chvěly, jako by měl trému. Poděkovala.

„Já děkuju,“ řekl a podíval se na ni zcela vážně.

Do setmění se toulali venku. Povídal jí o městě, Norsku, válce... Něčemu rozuměla, něco si domyslela.

„Nejsi už unavený?“ zeptala se najednou. Jeho obličejem se mihly červánky. Zase bude foukat vítr...

Poprosila ho, ať jí něco vypráví norský. Překvapení potlačil rychle. Zastavil se, otočil se k ní a ztišeným hlasem začal. Atmosféra jeho řeči ji pohltila. Cítila, že

se jí ta slova týkají. V jeho očích najednou začala rozeznávat jejich význam. Jeho vrásky jako by byly silnice, cesty, po kterých v životě chodil, a snad je některá z těch cest i její... Až se lekla. Ale neucukla. Stála a srůstala s pevninou. Daleko omývaná slanou vodou. Omývaná pevnina, nebo ona sama? Cítila vlny uvnitř sebe. Voda jí prosakovala mezi očními víčky a vytékala bezbranně na tváře. Lehce jí je zkusil otřít.

Vrátili se domů pohroužení do ticha. Jako by každé slovo už bylo navíc. Když mu pak přála dobrou noc, dotkla se jeho paže. „Svene, co jsi mi norský říkal?“
„Ty to víš.“

JULIE MILETÍNOVÁ

JEDEN ŽIVOT

Vím, dostal jste do vínku víc než jen slovo
život spletený z nepřímých gest jako ohlávku
muži se špatným osudem
bojíte se překročit svou řeku Styx

Jakými větami jdou spoutat vaše ruce,
když ani pohled ze všech nejhlubší vás neukotví
pane, vrtkavý korábe vyplakaných bouří

Kdo se smí opřít do prostoru vašich snů
když už to nejste vy?

SBĚRATEL VDOV

HANA KŘIVÁNKOVÁ

Strýček Irwin byl sběratelem. Nesbíral ale známky, odznaky, pohlednice ani podvazky svých úlovek, na to taky už skoro neměl věk. On totiž sbíral vdovy. Nebo tomu alespoň tak říkal, neboť ostatním slovo „sbírat“ znělo totiž poněkud bezcitně. Poctivě procházel inzeráty v novinových a internetových seznamkách, v nichž zoufalé a zapomenuté vdovičky hledaly někoho, kdo by je přešetřil, odpovídal na ně a za těmi ženskými pak taky jezdil. Ovšem ne proto, že by se sháněl po nějaké konkrétní vdově, se kterou by po smrti své ženy, tety Anny, znovuzapočal láskyplný život. U něj hrála prim kvantita; čím více vdov, tím více navrtaných citů a podlomených artrotických kolen a tím také větší šance na to, že se jméno Irwin Welsh zapíše do nějaké z jejich závětí, které těm babkám prakticky už ležely na stole. Strýc totiž nebyl tak starý – táhlo mu na pětapadesát, ovšem

žádnými zdravotními problémy on ani celá naše rodina netrpíme a lékaři nám vždy předvídali dlouhé životy. Toho si člověk musí cenit. Stejně jako Irwin, ten si života cenil natolik, že se z něj a taky ze životů těch podvedených dam snažil vytřískat co nejvíc.

Má žena a já jsme se po delší časové prodlevě, kdy jsme se oba věnovali práci, práci a pak taky někdy možná i sobě, rozhodli Irwina navštívit. V dopise mi odepsal, že se na nás velmi těší a že tedy vytáhne ze sklepa nějaké archivní vínečko – pár klientek z jeho vdovského byznysu už to mělo za sebou a stará vína zabírala velkou plochu v Irwinově srdci.

„Já ti nevím, miláčku, přece jenom bysme tvému strejdovi měli něco donést,“ přemýšlela už od rána moje drahá polovička, přestože jsme byli pozvaní až na večer. „Co bysme mu nosili, vždyť mu ty jeho vdovy pěkně nesou, tak ať nosí on nám,“ uzemňoval jsem ji vytrvale, když ji to nepřešlo ani do odpoledne. „Tuhle košili máš špinavou,“ upozornila mne pak má milá, když mi prstem ukázala miniaturní bílý flíček na béžové košili, kterou jsem si oblékal na tu návštěvu. „Tak si vezmu jinou,“ vzdal jsem svůj slovní boj s jejími argumenty, které mne přesvědčovaly o tom, že oproti té mojí košili s flekem je i kůže prasete čistá jako nová podlaha. Sáhl jsem tedy po pěkné černé košili, kterou jsem měl velmi v oblíbení. „Počkej, já ti ji vyžehlím, máš to jak přežvekaný od krávy,“ prohlásila žena a už ji ze mne strhávala jako chtivá milenka, do které mívala většinou daleko. „Na to už nemáme čas, už bysme měli jet,“ namítal jsem, ale košile bez milosti putovala na žehlicí prkno. Nažehlenou jsem si ji konečně oblékl a řekl, že bychom měli jít pomalu k autu. „S tím tvým vrabčím hnízdem na hlavě? No to snad nemyslíš vážně,“ rozčílila se a pořádně můj třímilimetrový porost zpracovala kartáčem jako nějakého pudlíka. Nakonec mě proti mé vůli navoněla drahým parfémem, po kterém jsem vždycky dlouho kýchal, ještě se asi půl hodiny upravovala v koupelně, přestože z ní vyšla úplně stejná, jako když do ní vcházela, pak se ještě dlouho

rozmyslela, jaké boty by nejlépe seděly k jejím malým černým, vybrala si černé lodičky a pak jsme konečně vyjeli z garáže.

Cestou ke strýci jsme se třikrát vraceli. Nejdříve kvůli mně, tedy, jak se to vezme; vraceli jsme se pro kapesník, který jsem potřeboval, protože jsem z té voňavky chytil tradiční kýchavku, podruhé pro perlové náušnice, které si zapomněla a nakonec proto, aby se převlékla, protože jí u šatů praskl zip. Když jsme se se zpožděním konečně blížili ke strýcovu domku, přemluvila mne, abychom se zastavili na benzínce, že koupíme alespoň nějakou tu lahvinku jako důkaz slušnosti a abychom nevypadali jako úplní chudáci. Nejdřív jsem vrčel, ale nakonec jsem tu pauzu, kdy jsem stál u stojanu a čekal, až žena nakoupí tu jednu láhev, uvítal – nevím, čím to, ale cítil jsem se hrozně unavený. A to jsem celý den skoro nic nedělal!

Žena se vrátila s lahví portského, kytkou karafiátů, několika pytlí (ano, pytlí, nikoli pytlíky) chipsů a buráků, prý ať je co zakousnout, drahými cigaretami pro Irwina, přestože jsem ji několikrát jasně upozornil na fakt, že strýček nekouří a dámským časopisem, prý aby si měla v autě co číst. Zbývala nám už asi jenom čtvrt hodinka cesty, ale během ní si aspoň četla, to je fakt...

Strýček nám přišel otevřít, převzal si objemné a vzácné dary, políbil ruku mé krásné ženě a mne přátelsky poplácal po rameni. „Nejsi nějak unavená, chlape? Vypadáš, jako žes zrovna vylezl z centrifugy,“ divil se Irwin. Na to jsem mu odvětil: „Strýčku, ty sbíráš ty vdovy. Víš o jedné, kterou bys jistě uvítal, protože takovej exemplář ve své sbírce ještě zdaleka nemá.“ „To si poslechnu,“ zamyslel se strýc. „Jakou vdovu mi nabízíš?“ „Milý Irwine,“ nadechl jsem se a pak do večerního ticha jenom prohlásil, „tu moji...“

HOSTÉ KRUHU 30

ZDZISLAV WLADYSLAW

ŽUREK

KOUZLA

Vezmi svěžest rosy
pod listem lopuchu
Sluneční paprsek
zachycený zrcadlem dne
přidej jiskru
v srdci doutnající
blankyt zážitků
na křížovatkách snů
přisyp
špetku naděje
a nezapomeň
v bledosti
úsvitu
a jasu mlhovin
zároveň s ním
mizejícím
zachytit svými smysly
stesek čápů
odlétávajících
v dálavu
to vše přefiltruj
mohutnou ozvěnou hor
a své myšlenky
nasyť oním nektarem
a nezapomeň
na oči nejdražší
jež vyhlížejí hromy
srdce tvého
rozděl se s nimi
o bělost své touhy
otevři se a předej cit

LAM QUANG MY

TVŮJ POLIBEK

Vracejíce se ze školy
byl jsem hladový.
Maminka přichystala oběd.
Misku rýže se žlutou kukuřicí,
misku polévky a zelený salát
- Chutný oběd pro školáka.

Když jsem tě potkal,
hladový po lásce,
dala jsi mi takový polibek.
Jako maminčin oběd.
- Chutnou rýží s kukuřicí,
chuť salátu –
až dodnes na jazyku cítím.

SLUNCE A NOC

Ale slunce nesmyje celou černotu noci
trhá ji na kousky a část dává dni.
Stíny lidí a věcí, co je ve dne doprovází,
to je dar slunce temné noci.

STÁŘÍ, TEDY DEN A NOC

Ve dne putuje klidně...
V noci proti bouři...
Ve dne jak dítě...
V noci více než šedesátiletý...

Před kým utíká podzimní listí.
V mé duši vyje zimní vítr.
Unavený kůň se zastavil na staré cestě.
Zdivočelé slunce zapaluje běl horizontu

Přeložila Věra Kopecká

Zdislav Wladyslaw Źurek se narodil v roce 1947 v Bogustowě-Gorcach, kde také žil. Psal poezii, texty písní i prózu, vydal pět sbírek poezie, větší část vychází až po jeho smrti, od níž uplynulo letos 10 let.

Lam Quang My se narodil roku 1944 ve Vietnamu. Žije ve Varšavě. Je členem Svazu polských spisovatelů a Svazu vietnamských spisovatelů. Vystudoval obor elektronika na Polytechnice v Gdaňsku. Pracoval v Centru vědeckého výzkumu a technologií v Hanoi a Institutu Polské akademie věd, je doktorem přírodních věd.

Předsedkyně Střediska Marcella Marboe, editor Jiří Hrabinec a paní Irena Burešová, starostka města Přelouč, při křtu sborníku humoru.

- Jen poskokům se budoucnost nezdá být vzdálená.
- Se zhoršující pamětí se dá začínat neustále znovu- a jinak.
- Bojoval sám se sebou. Dokud nerozbil zrcadlo.

AFORISMY JIŘÍHO FALTUSE

OHLASY A RECENZE

Z TVORBY ČLENŮ STŘEDISKA

Rád otvírám knihy svých přátel a všech autorů z okruhu Střediska. Pokud se k nim dostanu. Je mi radostí, když jde o čtení kvalitní, trochu mě rmoutí, když pocítuji konkrétní výhrady, což nutně neznamená, že čtu horší věc. O těch nepřilíživě povedených (objektivně: je jich velice málo) se prostě nezmiňuji.. Už proto, že každé hodnocení je ryze subjektivní, nemusím vždycky trefit do černého. Skutečně vřele jsem přijal knihu veršů a fotografií **Věry Kopecké BROUMOVSKO – MŮJ ADOPTIVNÍ DOMOV** (Agentura pro rozvoj Broumova, 2012, 90 str.) Věra Kopecká fotografka, to je již ustálený pojem. Věra Kopecká básnířka – to je též ustálený pojem. Punc kvality. Verše jsou pochopitelně námětově adekvátní poslání knihy a mimořádně zdařilým fotografiím. Troufám si tvrdit, že jsou někdy působivější než sama krajina. Fotografie na str. 54, 56, 74 či 82 snesou i ta nejpřísnější umělecká měřítka. (Z prostorových důvodů neuvádím poetické, přiléhavé, leč poněkud delší názvy.) Svoje básnické vyznání jako kdyby Věra Kopecká vtěsnila do čtyřverší Hledání. A pokud v básni Sněží píše //holýma rukama//stromy přebírají nebe//, vnucuje se myšlenka, že V.K. svou poezií (jakož i fotografiemi) holýma rukama přebírá krásu, půvaby a okouzlení.

Milan Dušek zajisté nemínil název **JEN PŘES MOU MRTVOLU** (Nava, 2012, 138 str.) jako varování, jako hrozbu těm, kteří by jeho knihu otevřeli. Deset reálných kriminálních povídek vypovídá o stinných stránkách lidských charakterů a strastiplných osudech jedinců zahnaných do izolace či společenského přitímní. Některým příběhům je vlastní výrazný sociální aspekt. Vhodně nepřilíživě vnucovanými protagonisty jednotlivých příběhů jsou postavy, které čtenáři znají z dřívějších Duškových próz. Nepokoušejí se oslňovat důvtipem a hazardérskou odvahou, jak je tomu v některých současných knihách tohoto žánru neblahým zvykem. Kdo napsal, že Hercule Poirot, slečna Marplová, ctihodný otec Brown či Sherlock Holmes blahé paměti by nikdy nevyřešili ani krádež králíka domácího?

Kaleidoskopem osudů, v nichž muži hrají druhé housle, je vyzrálá próza **Evy Černošové VĚCI, KTERÉ SE SNADNO ZAPOMENOU** (Oftis, 2012, 112 str., ilustrace Jan Černoš.) Až metaforicky pojaté a koncipováním téměř kronikářsky věčné osudy hrdinek vůbec nejsou spanilou jízdou životem, konstatuje to na straně 91 sama autorka: //Pochybovat o tom, zda byly spanilé jízdy opravdu tak spanilé//. Jsou však o to věrohodnější, plastičtější – a přirozeně rozporuplnější. Je jim vlastní věčné unikání, život jako kdyby proplouval mezi prsty a byl jedním velkým imperativem. Černošová však o lidských osudech naprosto nevypravuje jednoduchým způsobem, který připomíná dobře napsanou slohovou práci. Tomu je naštěstí na hony vzdálená. Dokáže vytvořit sugestivní, plnohodnotné, nadčasové postavy, dát své próze širší dimenzi a obecnou platnost. Zajisté existuje

mnoho věcí, které se snadno zapomenou. S knihou Evy Černošové to – naštěstí – tak snadno nebude. Nad poslední stránkou čtenáře napadne, že ji bude muset brzy otevřít ještě jednou.

Je běžné, že ve všech zlomových dějinných obdobích spravedlnost chodí bosá a značně pokulhává. Stará pravda konstatuje, že revoluce vyhrávají ti, kteří nejsou schopni řídit, čímž se otevírají zadní vrátka nekalostem a projevům lidské malosti. Také o tom pojednává román **Miroslava Skačáního POSLEDNÍ OBĚŤ VÁLKY** (230 stran, 2012), jehož počátek je umístěn do druhé poloviny třicátých let a dozvuky sahají téměř do současnosti. Zachycuje násilí, páchané německým obyvatelstvem české kotliny na obyvatelstvu českém, vlastizrádný vztah k republice, válečný bezuzdný teror a logické vyústění událostí v podobě spravedlivého poválečného odsunu německých obyvatel, doprovázeného ojedinělými smutnými negativními excesy, k nimž v té době docházelo. Půdorysem románu jsou důsledky vyhocené národnostní nesnášenlivosti, fanatismu, chamtivosti, záště, vyřizování osobních účtů a jak jinak, také komplikovaného vztahu milenců různé národnosti. Ozvuky dávných událostí dolehnou na aktéry po desetiletích a vyžádají si krutou daň. Jak už to chodí, platí ji i nevinní. Odtud je odvozený název knihy, traktované do tří částí. Prvním dvěma je vlastní dravý spád událostí, které čtenář sleduje s napětím a očekáváním dalších zvratů, závěrečná část trochu ztrácí na přesvědčivosti, rozmělnují ji pro samotný děj nepodstatné dobové kulisy. Přes drobné výhrady je Skačáního román emotivní četbou, uměleckým svědectvím, podávaným se snahou o maximální objektivitu, vyznačují se originálními postřehy. Někdo může vznést připomínky, stále však platí, že je nezbytné nezapomínat puklin, hyzdících štít konkrétních dnů.

Šesti povídkami s názvem **VRAH VE STÍNU** (MOBA 2012, 93 stran) zaměřila k literárnímu poloostrovu kriminálního žánru Marta Urbanová v edici České krimi. Jenom okrajovou roli hrají represivní složky, základním stavebním kamenem čtivých příběhů jsou převážně až sentimentálně laděné milostné vztahy.

Ještě jednou neobyčejně agilní **Věra Kopecká**, která při příležitosti křtu letošního Sborníku v Přelouči připravila výstavu nepočtených, ale znamenitých poeticky laděných fotografií. Její zásluhou (a vstřícného města Broumova) vyšla „sbírka poezie pro náctileté“ **UPROSTŘED**, obsahující verše vhodné k recitaci. Jedná se o překlady veršů z polské a ruské poezie, doplňující ukázky z tvorby českých básníků. Někteří jsou členy Střediska. Obdobně, pouze větších okruhem autorů, oslovují čtenáře verše ze sborníku **ČAS BAREVNÉHO LISTÍ**, vydaného ke třináctým Dnům poezie v Broumově. Z prezentovaných básníků známe osobně – samozřejmě vedle členů Střediska – Antoni Matuszkiewiczze, Annu Alžbietu Zálewskou a svoje verše zpívajícího básníka jménem Lam Quang My. Broumovské dny poezie si zřejmě vytvořily pevné jádro účastníků a vzato globálně, sborník

obsahuje řadu poutavých veršů. Věra Kopecká tak zejména mladé básnické generaci pootvívá současně jen úzce pootvěřené dveře publikačních možností.

František Uher

VZPOMÍNKY A SNY JSOU LIDSKÉ VĚNO

V knize „Věci, které se snadno zapomenou,“ je vyslovena zajímavá myšlenka (str. 27). Však také kvůli ní a podobným moudrostem vrátil jsem se a četl znovu od začátku.

„Každý v sobě má spoustu příběhů,“ řekla jí jednou babička. „Jde jen o to, jestli je dovedeš vysvobodit.“ (A někdy se od nich možná potřebujeme osvobodit my, říkala si Anežka.)

Autorka, aby pro svoji knižní a myšlenkovou erudici zcela uvolnila cestu, nezvolila vyprávěcí ich formu, ale dala přednost Anežce, děvčátku, jež od pubertálního věku až po zralou ženu, často se potácející v nejistotách, na příbězích jiných pro ten svůj vybírá a hledá - vzdychajíc...

Na nejedné stránce knihy mladé autorky, slibně začínající spisovatelky Evy Černošové, našel jsem místa, jež mohou čtenáře přesvědčit, že zhuštěná, místy až zkratkovitě dobře napsaná próza má společné kořeny s poezií, v níž se daří rozehrát množství úmyslně nedokončených témat, to aby si je čtenář podle svého naturelu dotvářel sám.

Podobným způsobem vede dospívající Anežku autorka. V širém a časově neomezeném prostoru rozprostírá před ni množství setkání, nejen se současnými a v rodině nejbližšími, ale třeba i nad sto let starými fotografiemi. Anežka se ptá a poslouchá prababiččino vyprávování, byť stařence v paměti zůstaly jen zlomky, k nimž se domýšlely láskyplné, ale i zoufalé příběhy prapředků.

V čase nezralých malin jímavé a šťastné dospívání!

Když nastala doba, že Anežka už dobře věděla, jak času ubývá a prostor se tenčí, poznává složitost lidské sexuality, kterou jednoduše a jednoznačně kategorizovat nelze, dává se muži, jemuž patřila už tehdy, kdy končily její dětské sny.

Josef Krečmer

O DOLOVÁNÍ ČERNÉHO UHLÍ V OBLASTI RTYŇSKO-BOHDAŠÍNSKÉ NA JESTŘEBÍCH HORÁCH

Autor: Václav Jirásek

Nestává se často, že by knihy s odbornou tematikou nacházely své čtenáře v průměrném vzorku obyvatel. Právě takovými publikacemi jsou tituly vydané Václavem Jiráskem a jistě k nim bude patřit i nový titul vycházející letos při příležitosti výročí 20 let existence hornické expozice Městského muzea ve Rtyni v Podkrkonoší.

Nejde o autorovu první knihu zaměřenou k historii hornictví v severovýchodních Čechách, předcházela mu dvoudílná publikace *Ve znamení mlátku a želízka*, kde autor podává velice zajímavou formou všestranný obraz hornických realit uhelné oblasti Jestřebích hor. Pokud se zaměříme na obsah letos vydaného sborníku, můžeme citovat hlavní kapitoly: Nahlédnutí do historických pramenů, Hornický dávnověk od objevu uhlí do poloviny 19. století, Permonické legendy Jestřebích hor, Éra parních těžebních strojů ve 2. polovině 19. století, Éra Svatoňovické báňské společnosti v první polovině 20. století, Ohlédnutí za jestřebohorskou havířinou ve vzpomínkách pamětníků a Objevování zapomenutého, připomínání mizejícího. Nedovolím si rozebírat odbornou část publikace, pouze mohu se zájmem číst historii jednotlivých důlních děl, zpracovanou s důsledností pro historická data a technické parametry. Spíš mohu jako výjimečný přínos ohodnotit etnografický sběr vzpomínek ještě žijících havířů a vklad vlastní havířské a záchranné zkušenosti autora. Nedílnou součástí knih jsou i hornické legendy a postavičky skřítků, permoníků a strašidel, které oživila lidská fantazie do řady zajímavých příběhů a vyprávění. Nebylo by to dílo východočeského Agrikoly Václava Jiráska, kdyby za všemi kapitolami nebyli skryti lidé, horníci, případně hornické rody několika generací, štajgři, měřiči, inženýři, ředitelé. Najdeme zde i známé tváře z jiných profesí, např. malosvatoňovického rodáka a lesnického vědce Ing. Theodora Lokvence, CSc., autora řady knih o Krkonoších, spjatého nejen rodově se zdejší havířinou, nebo hlavního měřiče Dolu Zdeněk Nejedlý Milana Lipovského, jinak z celostátních časopisů známého karikaturisty a tvůrce kreslených vtipů. Václava Jiráska s manželkou Věrou Jiráskovou náhodní chodci či automobilisté mohli potkávat při jejich pěší víkendové *hornické turistice* za starými důlními díly či za pamětníky hornického cechu. Právě takto pojatá literatura je hodna názvu poslední kapitoly *Objevování zapomenutého, připomínání mizejícího*. A o to Václavu Jiráskovi jde v jeho obsáhlé literární činnosti především.

Luboš Zelený

SLOVO ČTENÁŘKY

Číslo 29 je prý v numerologii označováno jako nepřehledné. I kdyby to byla pravda, o 29. vydání Kruhu to zaručeně neplatí. Bulletin s tímto pořadovým číslem je jako vždy uspořádaným celkem pečlivého výběru toho nejlepšího nejen z tvorby členů Střediska východočeských spisovatelů, ale i z pera hostujících autorů a studentských prací. Moc ráda bych se svěřila se svými dojmy ze čtení všech příspěvků, ale i po desítkách let mám na paměti varovně zdvižený ukazováček a slova naší profesorky českého jazyka a literatury: Mnohdy méně znamená více, pronášela nad dlouhými slohovými pracemi studentů a určitě měla pravdu. Moje oblíbená rubrika NA SLOVÍČKO... představuje Zdenka Jiráska především jako obětavého pořadatele Laskavých večerů ve Slatiňanech. Pan Jirásek je také

autorem básnické sbírky „Dívka s koblížky“. Sbírcе se v OHLASECH A RECENZÍCH věnují hned dva literáti – František Uher a Josef Krečmer. „Poezie není anekdota, která unese ledacos.“ Tato poznámka v textu pana Uhra mě zaujala a vybudila zvědavost. V Kruhu jsem si přečetla ukázkы ze sbírky, ale to nestačí, přečtu si ji celou. Z NEZÁMÉHO BÁSNÍKA rovněž od pana Uhra si dovolím citaci bez komentáře: „Jako správný Čech se vydal za štěstím do ciziny, ale nesedlo si na něho, patrně podle známého úsloví dávalo přednost tuzemským volům.“ Samozřejmě mě zaujaly aforismy pan Uhra, z nichž jako vždy ani jeden nevyznívá naplano. Z tvorby Františka Uhra je to v Kruhu 29 vše, ale v bulletinu také někdo o Františku Uhrovi píše. Je to paní Věra Kopecká se svou velmi zdařilou básní MINIPORTRÉT. Vyjádřit v tak malém celku vše podstatné, to se může podařit jen paní Kopecké. Dva příspěvky od pana Jana Dvořáka se nedají přecíst bez emocí. Že má povídka CHODÍ PEŠEK OKOLO svůj název shodný s názvem známé dětské hry, to jistě není náhodné. Ve hře na Peška je uštědřena rána i tomu, kdo se na Peška nedívá. Obdobně, vlastně ještě hůře se děje povídkové hrdince. Zatímco ve hře s jejím ukončením mizí strach z Peška, v povídce tomu tak není. Fyzickým odstraněním příčiny zla se nelze zbavit už zakořeněného strachu. Bohužel je tomu tak často i v reálném životě. Ve VZPOMÍNCE NA BÁSNÍKA VLADIMÍRA BRANDEJSE Jan Dvořák připomíná vzácného člověka, lyrika spjatého s krajem pod Orlickými horami a tudíž nám velice blízkého. Václav Franc a jeho povídka OBDOBÍ SUCHA musí chytit za srdce všechny čtenáře, kteří pocházejí z vesnice a nebo mají k venkovu vřelý vztah. Radím se mezi ně a před panem Francem pomyslně smekám. Pane Franci, moc se vám to povedlo! DÍVAT SE, DIVIT SE... od Lucie Hrochové na STRÁNKÁCH MLADÝCH A ZAČÍNÁJÍCÍCH AUTORŮ – sice krátká ukázkа, ale přesto vypovídající o velkém talentu, umocněném a rozvíjeném píli mladé autorky. Ráda bych toho napsala mnohem víc, třeba o příspěvku Lukáše Vavřečky, Moniky Hojně, Anety Riesslerové, Nguyen Thuy Linh... Ale opět mám před očima varovně zdvižený ukazováček profesorky češtiny. ZPRÁVY Z OBLASTÍ nemohu vynechat. Komentuji jednou větou. Všude se v literární a umělecké oblasti něco děje a to je dobrá zpráva.

Dagmar Poláková

ZAZNANAMENÁVÁME – KOMENTUJEME

I BÁSNÍCI STÁRNOU...

„Jirka bude mít v září kulatiny. Ponožek a kapesníků má plné skříně... raději něco napište.“

Nápad hodný Chytré horákyňě a tou Marcella bezesporu je. Ale jak mám s touto originální prosbou proboha naložit!

Možná od začátku: 1. září – někdy v minulém století – zašumělo přeloučským vzdělávacím ústavem: „Nastoupí mladý profesor!“ Chodby byly plné zvědavých očí každou přestávku. Mezi čtyřicetileté šedivé pupkaté geronty – už vím, že vše je relativní – přišel černovlasý sportovec! Oblíbenost tělocviku prudce vzrostla. Nové tepláky a tričko potřebovala každá studentka – nejpozději zítra. Některá děvčata ovšem ne a ne udělat výmysl – vedle něho se jim podlamovala kolena a svaly slábly. Ale takřka všechny studentky si v jeho hodinách ruštiny výrazně zlepšily známky i znalosti. Taťánin dopis Oněginovi recitovaly v originále – s vodou na řasách a měkkým znakem v každém slově:

Byls vidinou mých nočních snění,
už drahý mi, ač nezřený,
Tvůj zrak mě mučil plameny,
tvůj hlas zněl v touhy rozeznění...

Já měla zase pech – roztomilý Cvrňda mě opravdu, ale opravdu k usilovnému studiu bratrského jazyka neinspiroval. Škoda, alespoň v Karlových Varech bych dnes mohla pokecat, aniž bych musela zapojit ruce a nohy. Vlastně až při psaní těchto řádků si teprve uvědomuji, kdo nese vinu na mém mizerném povědomí o cizích jazycích. Těmito viníky jsou nade vší pochybnost neatraktivní kantoři!!! To mi to ale trvalo...

Tuším, že podobnou zkušeností prochází na gymplu i má vnučka. A co teď s tím?

Nabízím ministerstvu školství (a zadarmo!) jednoduché a stručné řešení: Projekt sofistikovaného vzdělávání pedagogů s relevantním názvem: „Rozvoj komunikativních kompetencí pedagogů“, který kantorům ad hoc nabídne perzistentní, interakční, kontinuální kurikulum v oblasti komunikativní a osobnostně-sociální klíčové kompetence, kladoucí primárně důraz i na rozvoj estetiky a fyskultury v širším kontextu. Emplicitní musí být část strategická, kde budou již definovány potřebné empirické kognitivní metody, které by měly vést ke zlepšení stávající patologické situace. S tímto bezesporu musí úzce souviset implementace poslední fáze projektu, která prověří provázanost vytyčených strategických směrů s návrhy

opatření Evropské unie na zavedení kreditového systému pro „Strategii permanentní edukace“, a kompatibilita a kooperace s operačními programy ČR.

No řekněte, kde já mohla dneska být, kdyby mě učil ON!!!

Jaroslava Paštiková-Štěpinová
bývalá studentka SVVŠ Přelouč

JUBILEA 2013

Kulatá výročí: Michaela Ulrichová 24. 1.
 Jana Wienerová 3. 4.
 Alina Kulakovská 1. 5.
 Václav Smejkal 23. 5.
 Kristýna Moučková 30. 6.

Půlkulatá: Jiřina Valachovičová 29. 3.
 Milan Dušek 1. 5.
 Iva Horáková 4. 5.
 Hana Přinesdomů 1. 6.
 Tereza Smrčková 30. 6.

Všem přejeme pevně zdraví a optimismus, úspěchy v osobním životě a tvořivé práci.

DALŠÍ KNÍŽKY NAŠICH AUTORŮ V ROCE 2012

- Miroslav Skačáni - **POSLEDNÍ OBĚŤ VÁLKY** – román začínající ve druhé polovině třicátých let s dozvuky až téměř v současnosti.
- Marta Urbanová – **VRAH VE STÍNU** – sbírka šesti povídek v edici České krimi v MOBĚ BRNO
- **ŠESTNÁCT VÝCHODOČESKÝCH AUTORŮ HUMORU** (Bažant, Faltus, Franc, Jirásek, Kouba, Kraus, Křivánková, Marboe, Musílek, Skačáni, Sokol, Šlechta, Uher, Ungrádová, Urbanová, Vídenský) – sborník povídek, poezie a epigramů ilustroval Jiří Faltus, vydalo Středisko východočeských spisovatelů v Pardubicích, editorem je Jiří Hrabinec.
- **ČAS BAREVNÉHO LISTÍ** – sborník veršů dvašedesáti účastníků 13. Dnů poezie v Broumově ilustrovala Maria Gostilla-Pachucka. Vydal Organizační

výbor Dnů, vydání podpořilo město Broumov a autoři. Editorem je Věra Kopecká. Účast našich členů: Franc, Kopecká, Kordíková, Křivánková, Musílek, Novotná, Ungrádová, Vavrečka, Wiesnerová.

- **UPROSTŘED** – sborník poezie pro náctileté od dvaadvaceti českých a polských básníků. Vydal Organizační výbor 13. Dnů poezie s podporou města Broumov. Obálku a ilustrace vytvořila Věra Kopecká, která je rovněž překladatelkou a editorkou. Účast našich členů: Černá, Franc, Kopecká, Křivánková, Novotná.
- Jiří Faltus – **PTAČÍM KROKEM CELÝM ROKEM** – sbírka poezie pro děti v nakladatelství ALFA-OMEGA Dobřejovice.
- Jiří Faltus – **SLÁMA V HLAVĚ** – soubor aforismů s vlastními vlastními kresbami v nakladatelství ALFA-OMEGA Dobřejovice.
- František Uher – **AFORISMY 4** aneb Skandální (ne)odhalení - soubor aforismů v nakladatelství ALFA-OMEGA Dobřejovice.
- Marta Urbanová – **UZDA PRO GREIS** – prázdninové vyprávění nejen pro děti s ilustracemi vnuka autorky Franciho (10) v nakladatelství EPIKA..
- Marta Urbanová – **SCESTNĚ Z CEST** – prózy z cest do zahraničí ilustrované barevnými fotografiemi v nakladatelství EPIKA.

MOBELOVA CENA

O tom, jak vznikla Mobilova cena, psal v Obrysu-Kmeni (41/2012) Alois Marhoul. Pro nás stojí jistě za povšimnutí, jak v jejích jednotlivých ročnících obstáli autoři našeho Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích se svými vydanými sbírkami poezie:

- ve 2. ročníku (2009): Mobilova pochvala: Martin Vídenský, Petr Musílek
 - ve 3. ročníku (2010): Mobilovo uznání: Ladislav Vondrák
 - ve 4. ročníku (2011): Mobilovo uznání: Luboš Zelený
- Mobilova pochvala: Václav Franc.

Jiří Faltus

Věra Kopecká a vietnamský básník Lam Quang My

KŘEST SBORNÍKU HUMORU proběhl ve čtvrtek 18. října v sále Občanské záložny v Přelouči od patnácti hodin za celkem slušné účasti. Celým pořadem provázela hrou na klavír žákyně ZŠ v Přelouči. V úvodu předsedkyně Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích Marcella Marboe uvítala přítomné, řekla pár slov o Středisku a předala slovo sympatické starostce města Přelouč paní Ireně Burešové, která už po páté převzala záštitu nad akcí a díky její přízni nás město podpořilo i finančně. Dále vystoupila básnířka Věra Kopecká a s ní vietnamský básník dlouhodobě žijící v Polsku Lam Quang My. Z jeho poezie Věra Kopecká přednášela a básník je ve svém rodném jazyku zpíval, což byl nevšední zážitek. Poté se ujal slova editor sborníku humoru Jiří Hrabinec. Spolu s Marcelou Marboe postupně představili přítomné autory, kteří přispěli do sborníku, na jevišti si s nimi za přítomnosti starostky Ireny Burešové připili a obdarovali je tradiční růží. Závěr pořadu byl v režii Marcelly Marboe, která přečetla několik ukázek z připravovaného románu „Utrpení docenta H.“ Pochopitelně publiku neušlo, kdo je tím docentem H. míněn a o smích a potlesk nebyla nouze. Při tradičním rautu si mohli účastníci prohlédnout v chodbě výstavu uměleckých fotografií Věry Kopecké a kreseb Jarmily Jiravové.

Milan Dušek

13. Dny poezie v Broumově 19.–21. 10. 2012.

Čestným hostem festivalu byl vietnamský básník Lam Quang My. Zahajovacího pořadu v kreslárně se zúčastnilo 34 autorů – nepřijela většina mladých. Uskutečnily se čtyři dílny. Součástí byly besedy s žáky broumovských škol a poetický večer v Mieroszowě. Velkou oporou byla Jana Wienerová, Miloš Hromádko, dvě žákyně ZŠ Hradební, starostka Křinic paní Libuše Rosová. Město Broumov poskytlo grant na vydání publikací (Sborník „Čas barevného listí“ a Sborník „Uprostřed“ pro náctileté), Agentura pro rozvoj Broumovska poskytla prostory, Aeroklub Broumov dal k dispozici zařízení pro pobyt autorů a dílny, Hradecký kraj a město Pardubice přispěly finančně v rámci 8. uměleckého maratónu. Podrobnější informace na www.spisovatelevc.cz.

Věra Kopecká

Účastníci 13. Dnů poezie v Broumově při jedné z besed.

BESEDY O POEZII S DĚTMI

25. a 26. 9. jsem byla pozvána na ZŠ Masarykova v Broumově, abych pokračovala v cyklu besed o poezii se žáky dalších ročníků. Tři z nich byly stejného typu jako předchozí – Co je to poezie, její znaky, interpretace a čím mě může obohatit. Čtvrtá beseda byla se žáky 9. ročníku zaměřená převážně na překlad, práci se slovenskými jazyky a její úskalí.

Další besedy se konaly v rámci Dnů poezie 19. 10. Tradiční beseda na Gymnáziu v Broumově, na níž jsem představila vietnamského básníka Lam Quang My a polského autora Antoni Matuszkiewiczze. Přečetli jsme studentům ukázky z tvorby, básně zazněly jak v originále tak v překladu do češtiny, byl prostor i na dotazy. Dál proběhly dvě besedy na 1. stupni. První jsem měla spolu s Halinou

Kuropatnickou – polskou nevidomou autorkou. Vedle toho, že jsme přečetly básničky pro děti, Halina Kuropatnická předvedla dětem čtení a zápis textu Brailovým písmem, připravila každému z dětí i kartičky s tímto záznamem. Druhou besedu absolvovala Halina Kuropatnická sama za pomoci vyučujících. Autorka byla besedou nadšená a myslím, že spokojenost byla i na straně dětí a vyučujících. Třetí setkání s mládeží bylo v Kreslíně klášterního gymnázia, kam se sešly žáci a studenti škol v Broumově, celkem okolo 80 ve věku 14–16 let. V tradičním pořadu Prolínání zazněla poezie vietnamského autora Lam Quang My, polských autorů Antoni Matuszkiewicz a Kazimierze Burnata a moje, poezie zahraniční účastníků jak v originále tak v překladu. I zde došlo na otázky žáků.

Poslední beseda s dětmi byla beseda se čtenáři v Městské knihovně v České Skalici 31. 10. Od povídání o tom co je to poezie, ukázek básní pro děti a přírodní lyriky k otázkám proč píšu a od kdy. Čtení jsem doprovázela fotografiemi. Besedy se zúčastnilo dvacet dětí spolu s paní učitelkou.

Při všech besedách jsem měla dobrý pocit, že se podařilo vzbudit zájem dětí, děti byly aktivní, sledovaly, zajímaly se. Při nejmenším se jim pootevřely dveře, o kterých možná ani nevěděly. Proto mě zarazila reakce vyučujících jedné školy, kde paní učitelka (učitel?) poznamenala, že děti poezie nezajímá, tak k čemu beseda. Bohužel ten výrok se ke mně dostal zprostředkovaně, jinak bych se musela zeptat, zda na škole ještě vyučují matematiku, ta přece také děti příliš nezajímá.

Věra Kopecká

Na www.spisovatelevc.netsite.cz/elipsa je v novém grafickém zpracování ke stažení kompletní archiv (nyní už pět čísel) literárního fóra ELIPSA, jejímiž redaktory jsou Lubomír Macháček a Lukáš Vavrečka. Seznámíte se zde s tvorbou našich členů, například F. Uhra, J. Dvořáka, P. Chvojky, J. Kratochvíla, V. Kopecké, M. Kubíčka, M. Vodičky, A. Kordíkové, M. Duška, P. Musílk, M. Marboe, A. Borka, J. Miletínové, M. Urbanové, A. Šlechty, I. Tajovské, M. Vídenského, J. Jiráskové a dalších renomovaných i začínajících autorů, s recenzemi na vydané knihy a s rozhovory s jejich autory.

V rámci 8. uměleckého maratónu se konala v době od 4. 10. do 1. 11. reprezentativní výstava obrazů malířky a básničky **ALENY KORDÍKOVÉ** v Městské knihovně ve **VAMBERKU**. Jednalo se o průřez mnohaletou tvorbou a nutno podotknout, že abstraktně snové obrazy plné barev budily u veřejnosti zaslouženou pozornost.

Dne 2. 11. 2012 se v Týništi n. Orlicí uskutečnil Literární večer v rámci každoročně pořádaného Maratónu východočeských spisovatelů. Hlavním hostem večera s kapkou poezie, prózy a fotografiemi byla paní Věra Kopecká, která seznámila více

než dvě desítky přítomných posluchačů nejen se svými verši z různých sbírek, ale své čtení a vyprávění podbarvila promítáním svých uměleckých fotografií z Broumova. Po asi hodinovém programu přednesl několik básní i mladý, nadějný básník Pavel Martinec a na závěr pořadu předčítal organizátor pořadu povídku pana Václava France o zubaři a jeho trampotách s bolavým zubem na dovolené v Řecku. Pan V. Franc, který se nemohl kvůli pracovním povinnostem v uvedeném termínu dostavit osobně, bude pořádat v Týništi n. Orlicí Literární večer v březnu příštího roku. O tom, že se Literární večer vydařil, svědčil nejen častý potlesk přítomných posluchačů (i smích vyvolaný čtením humorné povídky), ale také počet prodaných knih (okolo desítky) p. Věry Kopecké. Literární večer se konal za laskavé spolupráce i podpory Městské knihovny v Týništi n. Orlicí.

Pavel Pešát

MARTA URBANOVÁ: 30. BULLETIN – OHLÉDNUTÍ

S nostalgii mně vlastní si pročítám první číslo Kruhu, ročník 2005. Čtyřicet stránek psaných na stroji se dá lehce prolistovat. Každý začátek má kořeny v myšlence. A kdo s myšlenkou založit Kruh přišel, není zřejmé. Stalo se tak počátkem roku 2005 a s tímto návrhem souhlasili všichni členové, kteří jsou v prvním čísle ve frontispisu uvedeni. Odpovědná redaktorka Mgr. Marcella Marboe.

Mezi prvním a posledním, třicátým číslem je osm let práce. Dalo by se říct všech členů Východočeského střediska obce spisovatelů. Ale již od 3. čísla jsou uvedeni odpovědní redaktoři Milan Dušek a Jiří Faltus. A když vidím na svém stole ten štos bulletinů, ani zdaleka si neumím představit počet hodin jejich mravenčí práce. Smekáme před nimi klobouk a děkujeme jim. Zároveň děkujeme Marcelle Marboe za vedení Střediska a všechnu péči, kterou nám věnovala.

Od 9. Čísla jsou zařazovány na první stránku ilustrace od členů výtvarné sekce. Od 17. čísla dostala obálka barevný kabátek, který se převléká do stále krásnějších barev.

Poslední 30. číslo je již hotové. Vyjde před Vánoci ještě v tomto roce. Bude to nejkrásnější dárek pro nás všechny.

Starý rok už končí,
sejde z myslí, sejde z očí,
nový začne vkrátku,
nové daně, nové sliby
dá nám na památku,
tak jako vždy doposud.

S básněmi a prózou
nestůjme jen v povzdálí,
když jsme na to nové
ve hrách na osud,
dlouhá léta čekali...

Pevné zdraví, silnou odvahu,
mnoho dobrých činů,
nespoléhat proto jenom na Prahu,
pravda se dá nalézt
také v dobrém vínu.

**S díky za spolupráci v roce 2011 a mnoho dobrého pro ten nastávající
přeje redakce Kruhu.**

OBSAH KRUHU 30

P. Chvojka: Ilustrace s názvem Tunel.....	1
P. Chvojka: Tunel plný světla.....	2
F. Uher: Na slovíčko s Ladislavem Vondrákem	2
M. Kubíček: Za námi ozvěna, Kamení pod Lipnicí, Proutí	5
M. Marboe: Milenka osudu.....	6
L. Huml: Možnosti	11
J. Stejskal: Cesta do Chrudimského podzemí.....	12
V. Kopecká: Slova, Tehdy a dnes.....	18
J. Frýzek: O čarodějovi z Rampuše.....	19
J. Krečmer: Stvořím jiného člověka k obrazu svému	20
L. Macháček: Žáby a čápi.....	21
P. Musílek: Fénix, Havran, Pokušení.....	24
M. Urbanová: Vražda na hrobě	25
M. Vídenský: Prosba, Restart.....	32

STRÁNKY MLADÝCH A ZAČÍNÁJÍCÍCH AUTORŮ

M. Ungrádová: Tato doba, Bilancování pod noční oblohou.....	33
J. Miletínová: Realita	33
P. Pešát: Naši kamarádi z Podhradí	36
M. Hojná: Moře	43
J. Miletínová: Jeden život	45
H. Křivánková: Sběratel vdov – vlastní ilustrace.....	45

HOSTÉ KRUHU

Z.W. Žurek: Kouzla	48
L.Q. My Tvůj polibek, Slunce a noc, Stáří, tedy den a noc.....	48

OHLASY A RECENZE

F. Uher: Z tvorby členů střediska.....	50
J. Krečmer: Vzpomínky a sny jsou lidské věno	52
L. Zelený: O dolování uhlí v Jestřebích horách	52
D. Poláková: Slovo čtenářky.....	53

ZAZNAMENÁVÁME A KOMENTUJEME

I básníci stárnou – Jubilea – Další knížky našich autorů v roce 2012

– Mobelova cena – Křest sborníku v Přelouči. – 13. Dny poezie v Broumově

– Elipsa – Besedy s dětmi – 30.bulletin,ohlédnutí – Do roku 2013. 55

AFORISMY: Jiří Faltus..... 4, 17, 19, 31, 32, 49

FOTOGRAFIE: Miloslav Dušek jun., Jiří Konrád, Jana Fialová, Věra Kopecká

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů Pardubice

Ročník VIII. – číslo 30 – prosinec 2012

Odpovědní redaktoři: Jiří Faltus, Milan Dušek

Obálka: Jiří Hrabinec, Miloslav Dušek jun.

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 31 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (proza a publicistika)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

Uzávěrka příspěvků: **10. února 2013**

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

PARDUBICE

**Toto číslo vyšlo za přispění Magistrátu Pardubice
a Krajského úřadu Pardubice.**